

VILÁG

Megjelenik e politikai, tudományos és művészeti Lap minden héten kétszer: Szerdán és Szombaton. Hivatalos tudósításokon kívül, Hírlője közöl minden hírdetményt, egy ötös - szelet sorától három krajczárért pengő pénzben.

Nem-rendes levelezők kéretnek az Intőzethez. bérmentesen küldeni közlései ket

Előfizetheti helyben a szerkesztő-hivatalban (Uri-utca 45. sz. alatt, 1. emeletben); félévre postán 6, különben 5 ezüst forinttal; az országban minden — azon kívül csak a bécsi cs. kir. fő - postahivatalnál Bécsben.

Minden közlés „a Világ szerkesztő-hivatalának” czím alatt köretik beküldetni.

Tartalom.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY. Előlejtetések. — Kinevezések. Nemzeti kép IV. — Visszatérőleg gr. Szechenyi Istv. magy. akad. másodelnöknek közlései beszédere. — Magyar dolgok külföldön. Póvárosi hírek. — A magy. gazdas. egyesület vizijog-rendszabályok tervezésére megbízott választmányának tartandó ülései. — Ovás az Ellenfélművésztetésre. Felvilágosítás a Figyelmeztetésre. A magy. gazdas. egyesület műtani szakosztályának ülése. — Tudósítások Győr és Somogy megyék közgyűléséről. — Somogy megyei küldöttség jelentése a horvátországi beiktatásáról. — Politikai fejtegetések (III. Földbírtok-szerzés és megváltás. Folyt.) — Hirlapi kalászkok. **KÜLFÖLD.** Szerbia (Katonai összpontosulás Belgrád körül.) Moldova (A belügyek miniszterének zsarolásai) Oláhország (A fejedelemségre jelöltek). — Törökország (Lieven küldetése iránti vélemények). — Spanyolország (A belgaspányol vámszerződés. Olozaga corteselnök. Cortesgyűlés; zavargás Barcelonában. Barcelonában a katonák megveretnek, 'sat.) — Nagy-britannia (Agyujtogatások okai.) Franciaország (ARhone áradása.) Németalföld (Kínestári zavar.) Mexico és Texas (A két ország közti háboru némely részletei.) — Keletindia (Gháni és Kabul elfoglalása.) China (chínai békekötés.) Végezések. **Hivatalos és magány-hírdetések.** Gabonaár. Pénzkelet. Dunavízjárás.

Magyarország és Erdély.

Ő es. kir. Főlsége Vitéz Vincze sátor-alja-új helyi plebánost zemplényi fő esperessé, Lipcsei György sáros-pataki plebánost ker. sz. János bártfai ezimzetes própóstjává; ugyszint Sauska Kerestélyt, baranyamegyei első alispánt és Zidarich János körösmegyeyi első alispánt kir. tanácsosokká méltóztatott legkegyelmesebben kinevezni.

Ő es. kir. Főlsége beszercebányai ezüsthuta-ellen-örre Salix Károly körömezi próbálót; körömezi ezüsthuta-próbáló segédtszító Herczinger Imre bányászgyakornokot; windschachtli mütisztító pedig Dobranszky Adolf bányász-gyakornokot méltóztatott legkegyelmesebben kinevezni.

Nádor ő es. k. főnsége doctor Uffer Józsefet pilisi járásbeli orvosá méltóztatott kegyelmesen kinevezni. A nmgu m. k. Helytartótanács Juhász Dánielt a m. kir. egyetemi könyvnyomó-intőzetben eddigi könyvfelügyelési factort ugyanezen intőzetben pénztári ellen-örre 's actuariusá alkalmazta.

A nmgu m. kir. udv. Kamara a szolnoki k. sóhivatalnál ellenörre Fluk Adolf makói k. ellenörködő sómázas-mestert, ennek helyére Berzeviczy Miksa aradi k. sófiszt-irnokot; továbbá ugyan ide sófiszt-irnokká Szepessy Ferencz makói k. sómázaslót, nemkülönben Rupp Vilmos aradi k. sópajtaórt sómázaslóvá; Pauli József lippai k. sóhiv. kerülőt aradi sópajtaórré, lippai sóhiv. kerülővé Eölvéd y Józsefet alkalmazta. — Továbbá Kesztercznek Ferencz zenghi k. eddigleni harminczadost károlyvárosi k. harminczadossá, ennek helyére Slamnig Ferdinand ottani harminczadi-ellenört zenghi harminczadossá, továbbá Gschventner Antal sopronyi harminczadi áruvizsgálót a pesti k. harminczadhoz utolsó ideigl. áruvizsgálóvá nevezte ki. — Végre, a k. kamrai fő-fizető-hivatalnál, Hermann Antalnak a budai bécsi ért. pénztárhoz áthelyeztetése által megüresült utolsó pénztáriszti hivatalra Schanschek Ignác eddigi járulnokot, ennek helyére utolsó járulnokká Fillingner Ignác eddigi díjas gyakornokot alkalmazta.

Nemzeti kép.

IV.

Kinek kellemes hivatásul jutott az égi testek csudálatos rendszerét vizsgálni, bár tenger távolság választja őt el a magas világtól, mégis előre kijeleli azokat, mert a vonzó 's visszataszító erők nem engedik őket kitérni szabott vágásukból! De nem illy szerencsés a legbőlebb politikusi is; ő asztalánál az események lánczszemeit egybefűzi ugyan, de biztos végre nem találhat; mert a szabad, és szükség kényszerítés-től ment nemzet-akarát működéseit ki nem számíthatja. Véletlen kicsinység meghiusíthatja számolását, egyfe-lőlről vagy alulról, vagy kívülről ért lőkés egészen más irányt ad a nemzet tényezőinek! Azért mi is nem a bizonyosság igényletivel, hanem inkább szerény véleményezéssel terjesztendjük elő nézetünket!

Előbbi cikkünk kettőt foglalt magában: először, hogy az alkotmány épsége mellett; 's másodsor, hogy fontolt ovakodással történjék átalakulásunk. Jelenen eszme-lánczolatunkon az függ: mikép történjék tehát az átalakulás, 's mellyek különösen alkotmányunkban azon talpkövek, mellyek sérthetlenségét kívánjuk?

Szeretett hazánkon csüggő képzeletünk tükrében anyagi és szellemi fogyatkozásai olly elevenen tüntek fel, hogy bár, erős meggyőződésünk szerint, tovább silyedés veszélye nélkül hanyagul nem nézhetjük, de elsőseget adni egyiknek másik fölött alig tudánk! És ha nemzetnek véges ereje annyit, mennyit ohajt, engedne felkarolni: ugy egy perczig sem késnénk mindkettőt egész terjedelmében eszközölni; de van a rop-

pant nemzeti erőnek is határa, 's tényezői az „egy-másután” szükségének alávetette lévén, csak a megfontolt következetesség ösvényén juthat kívánt céljához. — A mennyire azonban anyagi és szellemi mivelttség szorosan egybefűgg, haladásunknak mindkettő arányos érdekében kell történni. Azonban mikint történhessék ezen arányos haladás? ez olly esomó, mellynek megfejtesénél megdöbben a szív, mint hajdan Gordius esomójánál, 's e gondolatnál észrevétlenül jönnek tollunk alá Horacé ismert szavai: „Conamur grandia tenues”, mert hasajtó- 's megyei pályánkra tekintünk, inkább egyes kérdések fejtegetésével mint rendszeresített átalakulással foglalkozva találjuk azt. Fontolva-haladónk szinte, mint rögtönző ujitóink a teendők halmazából majd ezt, majd azt markolták fel, 's a sok részletesség között mintegy elveszti magát a hazafi, mivel egy öszveköttő szellem, melly részletességünket némi kapcsolatban tartaná, nem vonul át dolgozatinkon 's igen elmondhatjuk működésünkről:

„Sie hat die Glieder in der Hand,
Aber es fehlt ihr das geistige Band.“

Véleményünk tehát az: meg kell vizsgálnunk 's meg kell egyeznünk az iránt: vajjon lehetséges-e a rendszeres kifejlés, 's akarjuk-e azt? avagy csak részletes kifejlést lehet 's kell-e eszközölnünk?

Alkotmányos honban, 's főkép minálunk, hol az indítványozás viszketege ragálylyá vált megyéinkben, 's az időszi szió egyik nagyhangzatu orgánjában, a részletes alap nélküli átalakulás inkább megtele ujitóink hajlaminak, mint a fokontint 's előre megalapított elvek mentében történendő halk kifejlés. Tárgyaltatik közgyűlésen vagy megpendített sajtó utján egy korszerű eszme 's azonnal sürgető teendő gyanánt kívánjuk utasításul adni követőnknek; sőt sajtóilag többször ráparancsolatik a törvényhozó testre, hogy ezt vagy amazt tenni, végezzni el ne mulassa! — Nem tagadjuk, fontos is lehet, sürgető is lehet; de ha nincsenek meg előzményei, úgy csorba minden illy törekvés, minek következése zavar, felakadás 's módosítási szükség; melly midőn egyszerű ingatagá tesz, másfelől tömerdek időt nyel el országgyűlésinkből, pedig nekünk drága mindenperc, 's szörnyű veszteség, ha csak egy is elpazaroltatik. Ha szüntelen majd ezt, majd amazt létesítendjük törvénykönyveinkben, jogkörünk egyes öszve nem illeszthető részekből álló tömeggé válik; pedig tudjuk, milly erőtlén, 's milly marasztalan illy öszvehányt állomány, mellynek egybe nem kapcsolható szegletességiben többször fenakad szabad mentiben az ébredező nemzet gyarapodó működése! Ötven éve már, mióta él e nemzetben a meggyőződés, hogy czélszerű átalakulás, csak rendszeres előmunkálatok után várhatni, 's e hit szülte a rendszeres munkálatokat, mellyek a hon legjelesbeitől kidolgozva megtermendik jólétünket, ha kellő vigyázattal 's az azóta változott körülményekhez idomítva létesíttetnek. Mennyi panasz törvénykönyvünk ellen, hogy nem egyéb az, eltérő, sőt néha öszveütköző törvények halmazánál, melly ugyan magán viseli az idő nyomát, de nem leng keresztül rajta a logikai egymásután rendszerének szelleme. Ne essünk hát mi magunk is hasonló hibába! Öseink a harci zaj közepett 's a pillanatnyi szükségnek hozva törvényeket, nem voltak olly kedvező helyzetben, minőben mi a tartós béke alatt 's bel és kül ellenségtől menten vagyunk, 's így annál nagyobb bünt követnénk el — czélszerűbb rendszert nem követve nálunknál.

Midőn azonban rendszeres átalakulást javasunk, 's az ovakodó résznek jövő országgyűlésre illy szellembeni közremunkálását ohajtjuk, koránsem tévesztjük szemünk elől a különbséget egyén és nemzet, státustan és egyéb tanok között. Tudjuk, milly nehéz milliányi embertömeget, egy előre tervezett lépcsőnkinti kifejlés szerint célhoz vezetni; átlátjuk, hogy embori erő tehetetlen a szabad nemzetek átalakulásának olly ösvényt kijelelni, mellytől tapodtat se távoz-hassék; mert e körben egy véletlen esemény, vagy véletlen megtamadás kívülről, 's közkívánattá vált eszme itt ben, — más irányt vett szellem, újabb körülmények, mindannyi gátjai rendszeresített kifejlésnek. — De mindez még sem feltételezi a részletes 's kapcsolat-nélküli processust; csak annyit mutat, hogy vannak

esetek, mellyekben az előre kitűzött tervvel ideiglen vagy felhagyni, vagy azon változtatni, de ekkor is a következetesség lánczszemei szerint kell. Nem is oda terjed javaslatunk, mintha a véletlen-szükség okozta eltérést is rosszalánók; nem! csak azt kívánjuk, hogy mennyire a fentebb említett nehézségek engedik átalakulásunkat, előre megfontolt elvek mentiben tegyük 's ne mint tulzóink, kik a divattól-vált eszmét azonnal szeretnék életbe léptetni. — Ezen eszméleti nézeteknek az alkalmazás felvilágosítja. — Igy p. o. tulzóink ifj. Pázmándy Dénessel azt mondják „az alkotmányosság (I. P. H. 193. sz. vezérezik) eszméjének kezdő betűje az, hogy a nemzet a törvényhozási hatalomban részt vegyen; ha tehát a legnagyobb rész még azon jognak sem részese, hogy törvényhozó képviselőt választhassa: úgy a nemzetnek, mit csakugyan a nagyobb rész képez, alkotmánya sincs.” Ez állítás valamin az említett „népképviselési” vezérezik esillaga alatt a P. H. szerkesztőjének nyilvánított politikai hitvallásának főágazata, felállított elveink szerint idő-előtti 's így, a mint áll, az ovakodó párt által, hisz-szük, nem támogathatnak. Mert szép valóban e gondolat: minden ember, minden polgár vegyen részt az alkotmányban 's a képviselőségben, mert különben nemzetnek alkotmánya nincs. De, uraim, szükséges nevelési előzmények, az értelmiség 's magának a jog-érzetének lépcsőnkinti kifejlése nélkül honveszélyeztetés nélkül sehol, de sehol sem alkalmazható! Az élet megozafolja állításokat, hiszen illy értelemben Europa területén egy alkotmány sincs, mert sem Franciaország, sem az ősb Albion illy tág értelemben vett képviselőséggel nem bír, pedig mégis hogy e népeknek alkotmányuk van, eddig ki sem tagadta! Epen a példa, mellyet Pázmándy D. ur előhoz Béla korából, épen az mutatja: mit teszenszükséges előkészület nélkül a képviselési rendszert terjeszteni. Ajó királynak czélja jó volt és valóban számos helység küldöttei jelentek meg, de azok az eddig új 's nem gyakorlott jogot első használatában zavarra és lázadásra használták, mert fegyveres kézzel követelték Belától, hogy a szelid keresztény erkölcsöt a durva pogánysággal felválthassák, 's kiket ő öndüvök munkálatára hitt egybe, azok — a király 's ország rendei kényszerítve lévén — vesztőket találtak, mert a felzúdul 's fegyverre kelt helységek küldöttei katonai erővel 's vérontással kelle eloszlattani. Im illyek gyümölcsei a rögtönzött 's előre meg nem fontolt ujitásoknak; 's azért az ovakodók bizonyára, bár készek az alkotmány épületét tágitani, készek a képviselési jogot lassankint terjeszteni, de olly általánosságban, minőben a most említett vezérezik t. írója kívánja, nem, főkép mielőtt nevelés és jog-érzet becsülése 's a kiváltságok jobb arányba nem jöhetnek! — E tönyleges alkalmazásból kitétszik, mennyire kívánjuk mi a rendszeres átalakulást, t. i. scholasticai szigor nélkül, de mégis a józan összefűggés fonalánál. Ez annál szükségesebb, minél több esab-inger vonz számtalan teendőnk felé, nem tagadhatjuk, mikint minmagunk anyagi és szellemi szükségünkre eszmélve majd a mivelttség alsó fokán tepsedő népek szellemi bajai, majd az elszegényedésből támadt anyagi sülyedés tágmezején ez is az is sürgető teendőnek tűnik fel, 's ajánljuk mint illyet a nemzet figyelmébe, de mindig az okos és előre kiszámított rendben kívánjuk mégis. — Majdha országgyűlési utasításink készülendnek, ekkor nyilandik alkalom az ovakodó résznek mérsékelni a túlbuzgóságot, 's küzdeni a gyakorlati okok súlyával a még korai indítványok ellen! Termőszetesen ellenünk gördítendik sokszor pengtetett szemrehányásokat, hogy mi halasztani 's ehalasztással egészen eltolni kívánjuk a legkorszerűbb kérdések feloldását; ürügynek mondják, mintha bátran és nyíltan nem mervén ellenállani, szinlett haladással csak a réginél maradni törekednénk. — De e gyanusítgatások ne retentsenek el kitűzött irányunktól, sőt ne bármi bántalmas satyrájak, hisz az ovakodó haladók lélekis-mérete tiszta 's így illy gyanusítgatások lepernegnek róla, mint vas pánczélról az ellenséges nyilak visszapatannak. Mi e szemrehányásokat mintudatunk tiszta érzetével visszautasítandjuk, 's tetteinkkel czáfolandjuk meg. És a speculativus ész határtalan régiójából őket mindig az élet, a nemzet-élet képéhez vezetjük

vissza, 's ott oszlatjuk el a nimbust, melyet állításaik körül támasztottak. — Így ha ők majd mondandják „minden törvény, (l. Pesti Hirl. 191. sz. vezércikkét) „melly jog-kivételi iránynyal bír, 's exceptionalis jog-állapotot teremt, az illy kivételkép kegyelmekeket mindig egyenes harcra helyezi az általános jogállomány-nyal, 's irigység, harag, gyűlölet tárgyaivá teszi; hol pedig ez így van, ott nem a civismus, nem a nemzetesaládiás érzelem, nem a közös jogérzetisten-ereje, hanem csak a félelem 's nyomorú rettegés tartogatja a közállomány kötelekeit — veszélyes állapot! hasonló azéhoz, kinek lábai alatt egy vulkán forrong; — igen ha ők így szölandanak tárgyakról, melyek aristocratiái rendszerünkbe vágnak, minket meg nem tántoritand e republicanismusi színmáz, 's nem szünendünk illy nyilatkozatokat erőteljesen visszatörlni. Kötelessége leendő egyesített erővel pártolni alapelveiben aristocratiái rendszerünket, 's nem mulasztandja el az ovakodva haladó rész elvezetni tulzóinkat az élethez, melyet nemzetünk története nyújt, nem megmutatni, mikép ez nem valóság, hanem a magyarhoz illesztetellen ábránd, 's így jogkörét védeni, bár az idő kívánataihoz módosítani kész leendő! A kinövésékért magát a rendet, mely öszveszövdött polgári szerkezetünk minden ágazatával, soha eltörlni nem fogja; jól tudván mit egy amerikai írt legujabban ennek nép-egyenlőségéről: „És ugyan milly lábon áll jelen respublikánkban az annyira magasztalt egyenlőség! — Jog szerint igenis úgy kellene lenni, de tett szerint itt is, valamint mindenütt, a társasági rend természeti és organicus törvényei ellenállhatlan hatalmat gyakoroltak, csak azon különbséggel, hogy a rang hierarchiája itt — kiképezve egy kormány-alakzat kebelében, melynek elve által az érzéket, eredetében utálatos, és kétszerte utálatos! — Pénz itt a jelszó!“ K. I.

Mult november 27dike soká, hogy ne mondjuk örökre nevezetes marad nemcsak a m. t. Társaság évkönyveiben, de politikai pártküzdelmek naplójában is. — Gróf Széchenyi István t. i. mint második-elnöke az említett Testületnek, hatalmas szónoklattal nyitá meg annak e napon a megyei nagyobb terem-
ben tartott közülését.

Bár némely kérdések körüli nézeteiben ans grófnak nem osztozunk is, magát egészen átadó rokonszenyvel úgy, hogy azokat minprogramunkint tekintenők; bár meg vagyunk is győződve a felől, hogy nem volt épen helyén ez ülésben az akademiát Themis csarnokává tenni: meg kell mégis vallanunk, hogy beszéde, bármily kevés akadémiai ize volt is, tökéletesen elérte nagy célját: azon ezerajku kárhözható itéletet ama politikára, mely Magyarország legszentebb érdekeit, annak jólétét és boldogságát játszi könnyelműséggel akarja kitenni — egy kátyúra!

November 27ke — bármily szépen sütött is különben a nap — szomorú nap volt a P. Hirlapra nézve. O igazságos, de egyszersmind keserű leczkét kapott e napon. S kitől? Talán a nép sepredéke gyűlt össze a megyei terembe? Avagy talán gróf Széchenyi István hozott be corteseket — durva erőt? — Nem; sem egyik, sem másik nem történt. Akadémiai ülés volt ez, hol a szenvedély sohasem szokott föllépni, hol csak a mivel közönség jelen meg rendszerint, mint türelmes hallgató; 's ezért jövének a hosszú, általános „Eljén“ek, melyek a ns gróf beszédét ismételve megszokaszatják, önkényesen 's akaratlanul a hallgatók ajkaira. És valóban senki sem fogja állithatni, hogy ezen „Eljén“eket valami költői képzeleterőt felmagasító műszer eszközöl: egy középponti intelligentiának volt az kétségtelen honfiai szelleme, mely intelligencia erőteljes felindulással utasítá e napon természetellenét — a politikai cynismust — hibás körébe, melyben az kénye 's kedve szerint vágthatat fel 's alá, miután neki positiv célra szüksége különben sincsen.

A Pesti Hirlap minden fenlevőnek, minden hagyomány és historianak odaveté a kihívó keztyűt; felhítt mindent, kiben csak ifju tűz, ifju lelkesedés és rohanó türelmetlenség lakozik, arra, hogy követnék

* „Und wie sieht es denn nun in unserer modernen Republik mit der hochgerühmten Gleichheit aus! — Dem Rechte nach sollte es sich allerdings so verhalten, der That nach haben die natürlichen und organischen Gesetze der gesellschaftlichen Ordnung hier, wie überall ihre unwiederstehliche Macht geübt, nur mit dem Unterschiede, das die Hierarchie des Ranges hier, ausgebildet in dem Schoosse einer Regierungsform, durch deren Princip sie verdammt wird, verächtlich in ihrem Ursprunge und doppelt verächtlich . . . ist. — Das Geld ist hier das Lösungswort.“

öt, mint vivőjét azon zászlónak, mellyel ő egy fényesebb jövének akar vala elibe repkedni; ő mindent absorbeált magában, a mi „Isten szerelméért“ magát absorbeáltatni csak engedte, 's mégis — égnek hala! — semmire sem ment; önmagát áltatta és csalta meg! Azt hívé ő, hogy maczedói phalanxot egyesíte maga körül; 's e phalanx nem volt egyéb, mint egy töredéke azon ifjuságnak, kiben — Széchenyikint — ha nem mindig fér is meg a lélek, megbocsátható, 's kiben az élet csalódásai által még nem higgadt meg az elme; 's kinek életteli lelkére ellenállhatlan varázserővel hatnak e szavak: „mozgás — haladás!“ E lelkes ifjuságot akará a P. Hirlap olly juhnyájá átalakítani, melly túrelmes és alázatos tisztelettel bégjen vezércikkéi körül! Hanem a „fenségéstül a nevétségig csak egy a lépés.“ E remény is elenyészett, itt is tökéletes waterlooi tér lön novemb. 27ke a P. Hirlapnak. Az ifjuság is hangos felkiáltással szavazott az ő politikája ellen, 's fényes tanubizonyságát adta annak, hogy távol van tőle hön dobogó mellét az igazság és valódi szabadság előtt bezárni. — November 27ke Thermidor 9ke volta P. Hirlapra nézve! Soká fenállhat ő még, 's mi neki hosszú életet kívánunk is; de sohasem fog többé politikai jelentőséggel bírni: mert mit egy olly fényes, olly számos gyülekezést kábaságnak nyilván kijelentett, sohasem lesz képes valami hasznos hatást létrehozhatni.

Magyarország haladása tekintetéből igen fontos, igen kedves nekünk novemb. 27ke; mi azt kitárt karokkal fogadjuk, minthogy azon egy hatalmas visszahatást tapasztaltunk, melly a P. Hirlap politikáját az egész általa elfoglalt térről kiszorítandja, — ki azon politikát, melly különben is inkább emelygést, mint reményeket, inkább undort, mint elveket terjeszte.

Üdv a ns grófnak! üdv azon értelmes közönségnek, melly benne a tisztaszándéku, hőkeblü, tettekre kész nagy hazafit ujalog illy ünnepélyesen elismerte. — Illy örvendetes jelenetek után már nem félünk attól, hogy a P. Hirlap jégre — vagy a mint ő mondá: sziklaöcsücsra — vigye e hazát!

Magyar dolgok külföldön.

Volt már alkalmunk a közönségnek néhány ízben részint mulatságos, részint mélyebb tanulságu dolgokat nyujtani: 's imé, ismét szolgálhatunk egy adatkával. Az augsb. Allgem. Zeitung 322dik számának rendkívüli melléklete olvasóinak egy kis hirlapi esemégyével kedveskedik, melyet ármányos szakács módjára a szerző nagyon is keserűvé akart készíteni, min azonban nem igen fogunk csudálkozni, mert látván, hogy a czikk Zágárból iratott, legott tudjuk, honnan fú a szél! Bizony kár volt a tudós német szerkesztőknek e cikkre egy külön rendkívüli (!) lapot szánni, hacsak azt nem akarják értetni az olvasóval, hogy az illy rendkívüli badarság, nem érdemlő a többi cikkek közé soroztatást, rendkívüli lapra számuzetelt, nehogy mirigyével a többi levelezők netaláni alaposb (?) közléseit bemocskolja. Ezt különben nem igen lelkülméretesen szokta tenni az említett tudós szerkesztőség, 's aligha más nem lappang az irántunk egyébkint is nem igen öszinte érzésű lap ezen taktikájában. Talán rendkívüli fontos hírral akará meglepni olvasóit, 's azért, nehogy a rendes mellékletből kiszorult nagyszerű cikk valahogy elkéssék, világharható mély bölcseségi tartalmaért készebb volt egy darabka papírral többet áldozni a nemzeti érdekek oltárán! — Jelen cikk tehát nem csekélyebbről okoskodik, mint „Magyarhazánk törvény-nyelvével.“ Miután igen józanul elismeri azon igazságot, hogy a törvényeknek nemcsak az azokat magyarázók, hanem az általok kötelezettek számára is értelhetőnek kell lenni, hogy e főszabály Magyarországon soha sem létezett. 's onnan, hogy az egész „Corpus juris“ legujabb időkig csak latinul szerkezett törvényekből áll, éles bölcseséggel azt következteti, hogy a latin nyelv volt mindig a gyülekezettek, megye-országgülések nyelve; 's nem tudja a jámbor, hogy volt idő, melyben alispánok, kanonokok sem tudtak írni, 's hogy hétszemélyestáblai bírák nem tudtak latinul. 's midőn a papságot is törvény-nyel kelle kényszeríteni a latin nyelvnek legalább értésére, melyben tehát a latin köztanácskozás merő lehetlenség.

A latin nyelvet azon kötelőknek nevezi, melly ezelőtt az ország minden ajku lakosát összeköté, holott maga is a műveltség elemének mondja azon nyelvet, melly által a durva elem a törvényhozásból kiszorított. — 's vétkül rója fel a magyaroknak azt, hogy újabb időben a honi nyelv emeltett törvény-nyelvé; 's pedig vétkül azért, mivel azt legfőlegb a lakosság egy harmada érti csak, 's haragszik, hogy az újabb törvényekben a latin nyelv csak mellék-szerpepet visel. Gyönyörű logica! Tehát a latin nyelv azért volt helyes, mert általa a levélíró túl is említett 300,000 lönyi nemesség közül is visszatartott a durva elem, mellyt következőleg 300,000 ember sem értett: a magyar pedig helytelen, mivel az országnak legalább egy harmada érti. 's ha a latin nyelv csakugyan azon kötelék, melly által a törvény minden ajku lakosnak érthetővé lesz: veszté-e ez érthetőségéből a latin nyelv mellék szerepe által? Hiszen még ott van latinul is, habár az eredeti szöveg a magyar! — Mondja továbbá, hogy e körülmény rontandja a nemzetiség lényeges életét. Ugyan ugy-é? Tehát a törvényes nyelv, 's így a tör-

vény ellen társalkodnak atyánkfiai? — Pauszodik ezután, hogy sok jeles tehetség vonatik el a közdolgoztól, csak azért, mivel tót, horvát vagy ilir, 's a magyar társalgási nyelvet ugyan igen, de az új írásnyelvet nem tudja. Már illyet csak Zágárból irhatni. — Hol van az a szörnyű különbség a társalgási (értsünk legalább is közép osztálybeli) és írás-nyelv között? hol van példa, hogy különben jeles, derék, kitünő talentum elmozdított volna hivatalából csak azért, mivel nem érti az új írásnyelvet? Az utánserdülőkre nézve pedig azt hisszük, hogy valóban jeles és kitünő talentum, egy nyelvet még csak bir megtanulni: mert az csak ollyan, mintha francziát vagy angolt tanulna, 's könnyítheti fáradságát, segítheti talentumát a tanulónak azon öntudat is, hogy törvényszerűleg eszelezkzik. Szemökre veti végül a magyaroknak, hogy mikép az oroszok a lengyel nyelvet: úgy ők az ország többi lakosainak nyelvét erőszakkal el akarják nyomni. — Már ez nemtelen, galád szemrehányás, 's pedig mindenk előtt azért, hogy nem igaz; 's továbbá azért is, mert ama többieket magais magyaroknak vallja, 's nyelvöket, mellyt a magyarok, szerinte, el akarnek tőlök venni, t. i. a tót, horvátot, ilirt, egész physikai 's erkölcsi lételekkel összeforva állítja. Gondolja meg a tudós író, hogy politico-physicailag és polgárerkölcsileg eddigelé is csupán egyedül mint magyarok léteztek a magyarhoni tótok; a horvátok mint testvér 's egyesült ország egy, 's pedig magyar korona alatt, szinte magyarok voltak erkölcsileg, és csak saját nyelvökön kívül is tudása által senki tőlük el nem veszi; mert ezután is szintugy járhatnak saját nemzeti (de nem ám képzelt ilir!) öltözetökben, szintugy főzhetnek saját nemzeti ételeket, és szólhatnak házi, család, magánügyeikben saját nyelvökön, mint eddigelé, — pedig úgy hisszük, ezekre szorítokzik a physikai lét.

Fővárosi hírek.

† Pest, dec. 3. Olly nyájas tavaszi léghör fuvalma lengi át hervatag vidékünket, hogy szinte feledtetni képes velünk a még bekövetkező téli viharokat. Mintha olaszthoni éghajlattá változott volna át e táj, naponta 12—14 foknyi melegséggel bír légkörünk 's a melegebb őszi ruhák alkalmatlanokká lesznek a sétálóknak, kiket ezekenként csal ki utcáinkra, különösen pedig a dunasorra a melengető nap kellemes sugára. Nem csuda, ha illy időszakban gőzöseink folytonos közlekedésben tartják a föl-és alduarészti vidékeket, 's a hid kiszédeése iránti szándék, mellyt mult héti zavaros napjaink mármár valósitottak, ismét elhaladt. A gyalogösvény legnagyobb része mindkét oldalról elszedetett ugyan már, de azért még elég soká van reményünk gyalogolhatni a sürűen járó kocsi között, mellyek ez évben szigorú pontossággal tarták meg a léptenkinti haladás iránti hidszabályt, mellynek mellötét több éven át olly sajnosan érzé közönségünk, 's panaszsó mellett méltán megrovott a journalistika. Bizonyosság ez arra, mikép a szavak hatása, csak türelmet nem kell veszteni, előbb utóbb megjő. E hiedelemnél fogva emelünk ismét szózatot, újabb események által intelve a kóbor kutyáknak városunkban kevesitetése iránt. Lehet, 's valószínű, hogy azokat is kiveszálja zugolyaikkból, vagy helyesebben szólva — palotáikból (mert ki Pestet ismeri, tudja, hogy, ki vált új részének minden háza egyegy palota) a szép idő; minthogy számos hü eb van, melly sétáló gazdájátul elmaradni nem akar, 's viszont sok hü gazda és hülyecske, ki ebecske vagy kutya nélkül át nem tud lépni szobája küszöbén; de legyen bármint, anynyi mindenesetre igaz, akármerre megy az ember, egy körültekintéssel 15—20 kutyát olvashat meg. Már ha az emberek tudnának is illendőséget az épületek szögleteinél 'stb. az ebektől azt semmi tekintetben nem követelhetni, 's így természetes, hogy a szabados kutyák sok szabadságot vesznek magoknak undok illetlenségekre, sőt a járó-kelő emberek személybátorságának kockáztatására is. Így p. o. szemtanu volt e sorok írója, midőn a napokban két mézszáros kutya egy kisebb ebet félemlítő ugatás közt az uri utcán (mondom az uri utcán!) végig kergetett 's egy kis gyermeket sárba gázolt, kit ijedtében csaknem a nyavalya tört ki; hasonlókép szemtanu volt, midőn a járdát elfoglalt marokdó ebek csoportját utból szélyeszteni akaró tisztas urra egyik eb nem csak rámondult, hanem mérgesens hozzá is kapott; szerencse, hogy harapása téliöltőnyein át nem hatott. Vegyük most már ezekhez azon borzasztó eseteket, hogy a kutyák, közelebb hirlapok tudósítása szerint, több városban számos embert marásaik által a vesztesség iszonyú állapotjára jutattak 's egész polgárságot rémülésbe ejtének, és hisszük, hogy városunk ns tanácsa a személyes bátorságot e részről is biztosítandja.

— Az i
gyunk értesül
tünk még sok
társas élet ille
kötelességeiről
minden jó érzé
ság alatt mind
különben a
testi bátors
még nem teszi
lélek, 's így
testi bántalm
kell érteni. H
fészket, hogy
kinyugodhass
lyet azért kés
kipihenje, nem
védve lenni: u
nem csupán az
gának lakot,
talanságai 's a
je, kinyugodj
ságot ohajt, ö
értesülünk, h
akaró embere
tányossággal
személyes bát
belső beke, h
ságát, 's min
vélik. Való,
vannak igenis
bályaik, és
sértetése miatt
szólithatja föl
érzetét. 'S ezt
zavarót ismert
vornyahelyet
az éji álomba
szóval a házi
földülővá min
ház, — de va
kosai szobák
telik napjaink
melly a lélek
nemnek érteke
gét mindenk
vagy három eg
tírvornyahely
éjje, és van z
ellen csak tök
szellemű többi
déseikben ne
lélekzaklatás,
sági sérelem el
ők megfelede
nem akarsz, ho
nagyobb kímél
egy öszszeeskü
foglakozás gy
féle robaj-csin
legaljasabb k
miatt is méltó
demes oklev
annyi jeles fér
társai jogainak
szen ellenkező
tessenek, melly
nyilvánításáva
tőlük a házi c
biztoságot sz

Figyel
azon választm
gyülésre felte
zési rendszab
figyelmeztetn
január 3kán f
deni. A tárgy
kített határid
fogadhatnak.
rök János e

Ovás.
és Piringer M
tal olly érte
mintha Irinyi
sét a táb. je
volna, 's így
magával elle
gyanusítani t

— Az impertinentianak egy saját neméről vagyunk értesülve, mely azt bizonyítja, hogy közöttünk még sok ugynevezett tanult ember van, ki a társas élet illedekeiről 's bizonyos morális jogairól és kötelességeiről fogalommal sem bír. Azt gondolná minden jó érzésű polgár, hogy személyes bátorság alatt mind törvényeink mind hatóságaink, nemkülönben a nemzetnek bármely tagja, nem csak testi bátorságot ért, hanem lelki is; mert a test még nem teszi az embert, hanem teszi testtel együtt a lélek, 's így a személyes bátorság alatt nem csak a testi bántalmaktól hanem lelkiektől is mentességet — kell érteni. Ha való, miképp a madár azért rakja meg fészket, hogy röpködése után, — legalább éjszaka kinyugodhassék, — miképp az állat üreget 's fekhelyet azért készít magának, hogy fátalmait abban kipihenje, nem pedig mert csupán az elemek ellen akar védve lenni: úgy hisszük, való az is, miképp az ember nem csupán az utolsó okból épít házakat vagy bérlet magának lakot, hanem azért is, hogy abban az élet nyugtalanságai 's a külvilág fátalmait után magát kipihenje, kinyugodja; hogy kinek lelke magányt 's zajtalan-ságot ohajt, önlakának falai közt föltalálhassa. 'S ime értesülünk, hogy vannak miveltszélybe számíthatni akaró emberek, kik polgártársaik iránt kevesebb méltányossággal viseltetnek mint az állatok iránt; kik a személyes bátorság alatt nem értik a léleknyugalom, belső béke, házi csend, lelki munkásság zavartalan-ságát, 's mindezeket bizton, büntetlenül háboríthatni vélik. Való, hogy erre nincsenek törvényeink, de vannak igenis társadalmi illedek. 's társadalmi jogszabályaink, és van nyilvánosság, mely ezeknek megsértése miatt panaszt emelhet 's ítéltre és büntetésre szólíthatja föl a nemesb szivű polgártestületek erkölcs-érzetét. 'S ezt cselekedjük mi, midőn néhány csend-zavarót ismertetünk, kik békes polgárok házában ti-vornyahelyet csinálnak; a napot tombolással töltik, az éji álomba merülteket vadlarmával fölriasztják, szóval a házi csendnek 's nyugalomnak szándékos földulólóvá mint látszik összeesküdtek. Van t. i. egy ház, — de van hisszük több is ilyen — melynek lakosai szobáik falai közt szellemi munkásságnak szentelik napjaikat és éjeiket; szellemi munkásságnak, mely a lélek nyugalomát 's háborítatlanságát, a figyelemnek érzékeket megható dorbézolásoktól mentességét mindenk föltét megkívánja; de van e házból két vagy három együtt lakó életvidám ember is, kiknél tivornyahely van reggeltől alkonyig 's alkonytól késő éjig, és van zaj, van tombolás, van garázdaság, mely ellen csak tökéletes sükettség óhatna meg a munkás szellemű többi lakót, hogy gondolataikban s elmékedéseikben ne háboríttassanak. És nincs biztosítás e lélekzaklatás, e nyugalom- és időrablás, e méltányos-sági sérelem ellen, hanemha a nyilvánosság által; mert ők megfélemlenének arról: ne tedd másoknak, mit nem akarsz, hogy veled mások cselekedjenek; sőt miután nagyobb kímélet és csend végett megkértek, mintegy összeesküdten még vadabbul 's mintegy rendes foglalkozás gyanánt üzik a padló döngését és külön-féle robaj-csinálást. Valóban, a nemtelen boszúnak legaljasabb kitörése; oly aljas, hogy már csak e miatt is méltóknak hisszük őket arra, miképp azon érdemes oklevelezett testület által, melynek annyi jeles férfait tiszteljük hazánkban, mint polgártársaik jogainak védelme végett letett esküjökkel egészen ellenkező cselekedetűek 's életmódúak, megvettesenek; mely megvetés alá őket szükség esetén neveik nyilvánításával is bocsátandjuk, hogy őrizkedhessék tőlük a házi csendet, illendőséget, 's léleknyugalmi biztosságot szerető minden polgár és háztulajdonos.

Figyelmeztetés. A M. Gazd. Egyesület azon választmányának t. tagjai, mely a jövő országgyűlésre felterjesztendő magyar vizijog, 's rétöntözési rendszabályok tervezésére megbízott, tisztelettel figyelmeztetnek, hogy e választmány jövő 1843d. évi január 3kán fogja Pesten ülését 's vitáit megkezdeni. A tárgyat illető közlemények és javaslatok, e kített határidő előtt beküldve, bárkitől is szívesen fogadtatnak. Pesten December 1ső napján 1842. T. Ö. rök János egyesületi előadó.

Öväs. E lapok mult számában Szabó Miklós és Píring Mihalý soi disant h. k. táblai jegyzők által előtett 'Ellenfigyelmeztetés' közöltetett, mintha Irinyi János ur a tudva levő iver keringtetését a táb. jegyzők határozata folytában eszközölte volna, 's így az általam nyilatkozott fiatalságot ön magával ellenkezésbe hozni, engem pedig az által gyanusítani t ö r e k e d n e k, miszerint annak

megbizottja nem lettem volna, — szükségesnek tartottam tett figyelmeztetésem, mint a táb. jegyzők többsége határozatának következtében történt a tisztelt közönség előtt akképp megállapítani, hogy jelen ovásomat az említett többség aláírásával megerősítve közöljem. — Költ Pesten decemb. 1én 1842. Degré Alajos m. k. táblai jegyző.

A Figyelmeztetővel tökéletesen egyet értünk: Kozma Alajos; Frummer Béla; Glac Ferenc; Kovács Albert; Krüner Antal; Rósa Pál; Husovszky Ferenc; Bessenyei Gábor; Sugó Antal; Lestár Károly; Kapu Zsigmond; Narczell János; Kvasznák Zsigmond; Schönreiter Lajos; Szemelits Ferenc; Hoblik Adolf; Staml Miklós; Hofer Lajos; Nagy Miklós; Kassits Béla; Mihálovics Lázár; Bezáy Miklós; Zámory Adolf; Katits István; Csohányi Ferenc; Justh Ödön; Szikszay Imre; Varga Antal; Borbély Dániel; Riffel Károly; Bene Sándor; Nagy László; Ostif; Mesterházy; Simonyi Ernest; Stammer Lajos; Dulovits Ödön; Szilágyi Sándor; Szücs István; Szőke Lajos; Justh István; Borkányi János; Polányi István; Budaházy András; Fekete Lajos; Kolatovszky Gyula; Zákány József; Balogh László; Méhes József; Ferdinándy Bertalan; Horváth József; Nagy Ambrus; Horváth Elek; Csay Antal; Weindl József; Latinovics György; Vass Gyula; Horváth Gábor; Vajda Zsigmond; Schreiner Károly; Várady Antal; Kooos Sándor; Kortsák Sándor. k. táb. h. jegyzők. *)

Felvilágosítás a Figyelmeztetésre. †) A k. tábl. jegyzők állítólagos megbízása következtében 'Degré Alajos' aláírásával egy cikkcske jelent meg engem gyanusítólag a hírlapokban, melynek felvilágosításul szükségesnek és elegendőnek is vélek egy gyufát meggyújtani, és ennek világánál a tényt mutatni.

Az időben, midőn közszeretű 's tiszteletű Deák Ferenczünk, kinek 'mindnyáján' kik jobbra és balra állanak, baráti és tisztelői névnapja közelgett; az ifjuság között bevett szokás szerint aláírás iv indult meg. És hamarjában néhány forintocská, intra és extravillanum, azaz nemcsak k. t. jegyzők, vagy mint követeltetik is 'a fiatalság' köréből összegyűlt. Azonban e gyűjtés alatt számosan felszólalának, hogy már egyszer máskint is kellesz tiszteledni, és gyűlés lön hirdetve, 1, 2, 3, négy-szer, míg végre kihirdetettvén hogy a jelenlevők mindenesetre határozandak, határozatott: hogy a szokott fáklyás zenéveli megtisztelésnél czélszerűbbnek és maradandóbb emlékünnek is tartja az ifjuság az ipar-egyesületnél Deák-alapítványt alkotni; erre aláírás iv nyitattik, mely folytatása a zenére kezdettnek. Minden évben választ az ifjuság egy képviselőt, ki a közgyűléseken részt veend. Az aláírás iver is alólírtat irattak, mint az előbbie, és ott mindjárt átvevé néhány k. t. jegyző az iver, kik erre szedtek itt, és törvényszünetre hazamenvén magokkal vitték azokat 's így még most sem jöven vissza, ott keringenek mint a Figyelmeztetésmondja. És remélte az akkor gyéren levő ifjuság, hogy az iskolai év beálltával 's a mártóni törvényszakon kiosztandó iveren tetemes summa gyűlend be, e több-érdekű korszerű czéla. Azonban ezek reménye csalva vakremény vala, mert a mártóni törvényszak elején gyűlést hirdetnek, hogy a Deák tiszteletére gyűlt pénz felett rendelkezzenek, mert akkor kevesen vagy 10 le-ven nem rendelkezhetek, hova alólírt is meghívott. Kevesen valának, miért másnapra halasztott a határozás, miután alólírt kijelenté hogy olly gyűlésben, hol a nála levő pénz minősége kérdésbe hozatik, megjelenni nem fog, nehogy a többséget nyakába vessék, mert ez határozaton túl van, 's csak az lehet tanácskozási tárgya: kiknél legyenek még iver. — És eljövénnek másnap a kiküldöttek a pénzért hogy azt határozat szerint Kliegl számára — hova az augusztusi zenemarádány adatott volna ha mostig össze gyűl — átadjam. En kijelentem hogy ezen pénz, — az iver 's a nála levő 11 forintot bemutatván, mert másnál is van azon pénzből, mi az én iverem van írva — azoknak határozata következtében kik összeadták, és minthogy még akkor mindössze 13 juratus volt aláírva, ki fizetett is, többnek szava nem lévén, mert hiába itt csak az adózó nép szavaz! 10 ilyenkor elég népes gyűlés, kik egyedül rendelkezhetek fölöle, kik visszavethették volna, midőn Deák alapítványra bennhagyták, máshova mint iparegyesületbe nem mehet; sőt kimutatám, hogy

*) Az aláírások eredeti példányát szerkesztő hivatalunk bírja. Szerk.

†) Adjuk szörül azóra, mint beküldetett. Szerk.

a nála levő pénz adói közt 1 forint L. F. uré, kinél aláírás iv is van az alapítványra, tehát vakmerőség nélkül állíthatni távollétében is, hogy egyébre adni pénzt most sem akarja. Píring M. ur pedig most is kijelenté, hogy az ő forintja egyenesen iparegyesületre van adva. Több kir. jegyzőnek pénze nála nincs; a többi extravillanus aláíró pedig most is a mellett marad, mit akkor kijelentett, hogy alapítvány legyen. Ezek szerint önöknek nála követelni való pénzek nincsen. És miután a Klieglféle pénz tárnoka azt mondaná, hogy már most ő kerül elé a hírlappal, azt nyilvánítam: miként hogy semmi legkisebb reményünk se lehessen más bármí czéla is megkapni a rám bizott pénzt, miről én azoknak vagyok felelős, kik összeadták, az ezenkülvü ifjuságnak pedig csak ha alapítvány alakult, mert csak annak leendő képviselője az egész ifjuság: én ezen pénzt be sem várván, míg a többi urak ismét vissza jöven a gyűjtött pénzt bemutatják, mikor aztán egyszerre irtam volna az iparegyesületi aláírás iverre 's adtam volna át a nyilvánosságnak, most mindjárt beadom a pénztárba, és ez Kossuth Lajos iparegyesületi aligazgató ur ellenjegyzéke mellett meg is történt, némellyeknek rettentő bosszuságára — kik rosszul informáltak, és kik rosszul voltak informálva, és ennek eredménye lön a Figyelmeztetés. Eddig a tény, uraim. És hibám. Hogy én, ki addig is rendesen magam irtam az aláírás iverket, mint ki legközelebb voltam kéznél író-szerrel, és a ki az előtt is minden tiszteledésre 50—60 forintot szedett be és pedig nem jegyzők, de nem is ifjuság köréből; most mint iparegyesületi választmányi tag bátorkodtam hitelesítés kedvéért, mint balgán gondolám, ezen aláírás iverket, melyeken begyűlendő pénz az iparegyesületé, az ivtartók megegyeztetével 's javaslatával kontrasignálni; és ezenkülvü, természetesen azért hogy a vád az ifjuságot terhelje, 's hogy a visszaéléseknek annál nagyobb alkalom nyitassék — mint a Figyelmeztetés bő-lesen megjegyzi — minden ivtartó, mielőtt elment volna, — egyet kivéve — kéziratával ösmeré el, hogy nála aláírás iv van. De ezen hibámért remélem, megbo-ésájt nekem az ég. Hogy jött a megyékbe az iv, a tény előadásából látszik; de szememre hányják, hogy én az ifjuság nevében küldtem. Erre ugyan elegendő ok, hogy az ivtartó kir. t. jegyzők az én érte-tésemmel nem elégedtek volna meg — de méltóztas-nak — miféle időtlen arrogancia volna azt köve-telni, hogy csak juratus fiatal ember? Ott, hol az alapítvány határozatott, világosan kivolt mon-da, mint már máskor is, hogy az orvosok, jogászok, böl-cselkedők körébe is fognak iver küldeni, mert az is ifjuság. És én, talán mert szerencsétlenségemre hét év alatt nem bírtam rá vergődni — a szokott ösvényem maradvá — hogy more patrio felesküdhessem, azért és pedig nem másért, minden 25 évem daczára idő előtt megöszüljek? O ez már még is kegyetlenség önök-től! — És elmondatik, hogy a kir. t. jegyzők semmit sem tudnak, megegyezésük nélkül történt ez iv-kibocsájtás? ugyan ugyé? Ez igen szép volna, ha ollyan irta volna alá, ki már haza ment szüretre, vagy most jön fel először, de azok közül kik maradának? és furesa, épen az aláíró, megbizott — maga jelen volt azon határozó gyűlésen, és ámbár ő maga alá nem irt, és így szavazási joga nem volt, de mind-azonáltal — még is — szavazott, bár erre a véle-mény-egység miatt, szükség nem volt — az alapít-ványra. Ó az, ki még ugy is nehezen írhatta volna alá: a jelen nem levők megbízásából azon asteriscus nélkül: én pedig tudom és megegyezem. Valóban példátlan önmegtágadás — közügyért! Van e még több védokra szükségem? — És a Figyelmeztetés' indoka? Egy kis személyes-ség ellenem ennek kulcsa, melynek szakála majd nagyobb a kulcsnál; 's ezenkülvü egy kisserű sze-mélyesség. Ez ragadá annyira a meggondolatlan szót, melyet, nem akarom hinni, hogy képes volna az egész karból bárki csak átvillanólag is agyán átbocsájtani. Ugyanis: — de hiszen erre nincs szükség, most legalább nem tartok többet szükségesnek mint a meny-nyit dixi ut salvem animam meam ha ne talán né-mellyek fogolynak sziveskedték volna tartani nem még uraim! önök felségsértésnek vélik az iv aláírását, mit kibocsájtásnak neveznek az informálók kik a kar nevében lépnek fel, pedig mindazok kiknek ezt szószertint volt szerencsém előadni, tudják hol a dolog bibéje! — Ha csak ugyan önök is par-excellence a fiatalság — bár nem egyedül önök — ha bár criment követtem volna el más fiatalság meg-egyeztével — az önök többsége ellen, nyugodtan fe-lelném Börnével hogy már én különb felséget is

ményi jogánál fogva, ha bár az a kir. előadásokban nem foglaltatnék, — eszközölhető, az indítvány pártolását feleslegnek tartja, az 1790. 13. törv. értelmében választatni fog: hogy megyénk az országgyűlési RRek kezdeményi jogát koránsem akarta fel-szólításával kétségbe hozni, hanem azt érni el, mit a kezdeményi jog nem biztosít, t. i. hogy ezen olly közérdekű tárgy okvetlen tárgyalás alá kerüljön, miután a tapasztalás is bizonyítja, hogy sok hasz-nos indítvány országgyűlési tárgyalás alá sem kerül. — Zala megyének azon ismeretes tudósítására: melly szerint a tisztelt megye Zágráb megyével min-den közvelen egybekötöttést, és polgári viszonyokat megszünteknek tekint mindaddig, míg legfelsőbb hatol-mmal a rend, és törvényesség kebelében helyre állíttatni nem fog több szózatot hallánk; és vol-tak, kik az ilir mozgalmakban nyilvánuló orosz prop-agandát annál veszélyesnek hívék, mennél világosabb az: hogy szegény hazánk szláv eredetű nép-fajaktól környeztetvén e részben kevés üdvösséget várhat, 's azért felirást ohajtottak, noha mult au-gusztusi közgyűlésünkben már felirtunk, noha Zág-ráiban a kir. biztos folyvást munkálkodik, 's noha a véleményezett felirással megkeresendő kormányt az ilir mozgalmakról annak utján's módján bőven értesül-tnek mondották. — Voltak mások, kik a véleménye-zett felirásban még azt is kifejtetni kívánták: hogy a magyar nemzetiséget az ugyan egy korona, 's törvények alatt lévő társ-horvátország nemzetisé-gével tökéletesen megférőnek hisszük. — Ezen hitet az ilir mozgalmak utóbbi hangos nyilvánulása előtt nem hallottuk. Mások azon nyilvánításában, mintha az orosz propaganda a moldva és oláh-or-szágiak értelmi alantóságán 's római fáján, vala-mint az eltemetett Lengyelország alkotmányos szel-lemű népének, nemzetiségi 's vallási irányán meg-terhetnék, megnyugvást, — miután keletfelé a po-litici borús egen szörnyű combinációk tünedeznek fel, — megnyugvást mondom épen nem találhatván, mármár újabb felirandók valánk, midőn többek kebléből, — mintegy elbúsulva az ilirismus miatti káros meghasonlason, — férfiasan szakadt ki azon meggyőződés: hogy egy újabb felírás nemcsak célra nem vezetne, sőt kormány iránti bizalmatlanságot is árulna el, miután e tárgyban mult augusztusban már felirtunk, a zágrábi események megvizsgálására pedig kir. biztos lévén kiküldetve, következetesen mást tenni nem lehet, mint az e részbeni munkálko-dást bevárni, — magunkat pedig egy nemzet-halál-tól megmentendő az ellenünk irányzott idegen prop-agandákat győzzük le szilárd magyar nemzetiség-gel, 's a kormányal kezdet fogva A-tól Z-ig legyünk igaz 's egyetértő magyarok. — Így tehát a kir. biz-tos munkálkodásainak eredményét bevárandók Zala megye azon elvét, miszerint a megyei hatóságot a tisztviselői kar képezne, épen nem osztjuk, mert a megyei hatóságot még akkor is hisszük, ha a me-gyének törvényesen választott tisztikara nácson, mi-után a megyei hatóság egyedül a közönségben alap-szik. — Torontál megyének Károlyváros által okozott sérelmét megyénk országgyűlésileg pártolanda ugyan, mindazáltal a nyelv iránti idegenkedés okozta hiva-talos levelek visszaküldését egy részről, más részről azok visszatörölését már azért is, hogy az által az igaz-ság kiszolgáltatása szenved, nem helyeselheli. Ugyan Torontál megye levelének következtében Nádor ő cs.k. fhge a büntető rendszer kidolgozásában fáradozott választmány munkálatainak még országgyűlés előtt a megyékkeli közlése végett megkéretni fog. — Szer-ém megyének az ilir mozgalmak kárhóztató latin végzését közlő magyar levele szíves méltánlylattal fogadtatott, ugy szinte horvátországi bán ő excjának magyar levelei, melyekben tiszta hazafiúi érzelmek tolmácsolása közt, — megyénk üdvözetét megkö-szöni. A bán ő excja beiktatási ünnepélyén tisztelkedő megyénk küldötteinek jelentését hírlapi közlés végett van szerencsém ide mellékelni. A felemelt postabér, valamint a posta érkezésének megváltoztatásából e-redt hátramaradása miatt felírás határozatott. Ezek után több rendbeli királyi parancs 's helytartói intéz-mény olvastatván fel, mellyek közül a kaposváriak ismeretes tégláégetési ügyében érkezett k. intéz-ményre, azért mivel a visszahelyezettő szbirói ité-let ellenére a tégláégetést az uri jogok közé sorozza, felírás határozatott. A megyei földes urak adakozá-sából már tető alatt létező 's az elnyomorodott pol-gárok számára alapított kórház tökéletes elkészítésé-hez ezen gyűlés alkalmával gr. Batthyany Kázmér 150, mgos pécsi püspök 400, Faigerle Ignác kir. ud. ple-banus ur pedig 100 pftot ajánlani kegyeskedtek. —

Vége megyénkben a lótenyésztésre felügyelő választ-mány jelentéséből hallottuk: hogy a mult 1841ben fedeztetett 1544 kanca, eladatott 82, elhullott 26, elvetelt 162, — vemhezett 418, meddő maradt 862; — a fedeztetésre pedig 3 pftjával kiadott 4632 fpp, ugyan a választmány javaslatához képeste me-gyebeli lótenyésztés alapszabályai, javításokkal bő-vítve, ki fognak nyomtatni. X.

Somogy megyei küldöttség jelentésé-ből a horvátországi bán beiktatásáról e következőket közlé-re méltoknak látjuk: „a legköze-lebb mult oct. hónapnak 17 Zágráiban a megye kebeléből ketten megjelentünk, hol ftsz. Hochreiter Izidor, zágrábi kanonok, mint kiküldött thíró, és utközben általunk meg-kért Pataky Lajos urakkal csatlakozva, mind a két napi ünnepélyes szertartásoknak n. megyénket képviselő rzesivé váltunk; jelesen a bevezetési első napon, az összesereglett horvátországi Rendek, 's több külme-gyek sorában a bán ő exlljnak megérkezésével általános ve-gyes tisztelőinket tevéen, idvezlésünk elfogadása végett parancsától várandók, miszerint következő napon — mint a bán méltóság fényes beiktatásának végeztével ő kegyelmességét a palotában álló számos főpapnak, hor-vát és magyar megyék képviselőinek jelenlétében édes honi nyelvünkön megidvezlettük, különösen a t. Ren-deknek, mint küldöinknek érzelmei kifejezési között, a köz ohajtás tolmácsolását leginkább abban kívánván elérni, hogy mindent, mit a nemzetiség, és honunk sz-törvényeinek tisztelete, a köz haza boldogulására meg-kívánunk, annak örökösére bán ő exllját, — kit a fe-jedelmi legfelsőbb bizalom épen ezen zavaros pontban a törvénytől eltérő zajongóknak fellegei szétosztására kijelölt, 's kiben megyénknek Rendei az egész hazá-val egyetemben olly határtalan bizalmukat helyezik, és e rokon hazában visszaállítandó közkeke, és egyet-értésnek létesítésére, mi nélkül a hon boldoggá soha sem lehet, igaz hazafiúi érzelmelem megkérjük. Mel-lyet is ő exllja leereszkedő komoly méltósággal fogad-ván, szinte édes honi ajkon zengre válaszola, 's a t. Rendeknek híru hozni megbagyá, hogy valamint küll-önös örömet, és köszönetét n. Somogy megye Rendének abéli megfiszteltetésének helyezi, ugy figyelemzetését is méltányolván a n. Rendeket bizonyossá teszi, hogy minden törekedésének kitűzött célját a haza boldogi-tásában fogja keresni, és azért csak addig kíván élni is és szolgálni, míg ezen törekedésével egybekötött közvárazokozásnak megfelelhet. — Nem különben a bán helytartó, mint beiktató kir. biztos urat a zágrábi püs-pök ő exllját is megfisztelni helyén és jónak látván, nem hiányzottunk ez alkalommal ezt is teljesíteni, és ez utolsó időben olly annyira elharapozott, ilir jellemnek vészthajtó árjai miatt hazafiúi aggodalmas sajnálkozásunkat kijelenteni: — kérvén ő kegyelmessé-gét, hogy magas állása, és bizalomteljes befolyásá-nál fogva a köz honnak megszakadt fiait törvényes egyetértésre visszavezérteni ne késsék. Mellyre helytar-tó ő kge. aggasztó meglepetéssel kísért szelid leeresz-kedésével n. megyénk iránti különös tisztelete, és kö-szönetének kifejezése mellett hason sajnálkozását a fen-forgó nemzeti viszályok miatt kijelentvén — reménységét abban fejezte ki, hogy valamint ezen ilirismusnak kelet-kezése csupa literaturai szempontból indula, ugy ezután is meggyőződése szerint az magának semmi irányt nem veend, ohajtván forróan, hogy a felizagott kedélyek minélelőbb leesilapuljanak. Ezzel kiküldetésünket bevég-geztvén, bán ő exlljátó vett bucsunk után komor szemé-lőli valánk az esti jeleneteknek, — mellyek kitűnőleg az ilirpárti vezéreknek felfegyverkezett gyűlevés se-regei által kísért fáklás zene mellett, az egész várost „szívio“ kiáltozásokkal feliraszták, nappal pedig a fólhold-nak zászlója alatt fel és alá szünet nélkül ilir öltözött ür-serveiket kíséretetni, ugyan fél holdakkal himzett ilir öltözethen nem szünetek; — nevelék ezen kívül a nem-zeti megszakadásnak előjeleit az ünnepe emelésére ké-szített esti világosítások közt olly sürűen szemléltethet-félhold ezimerű ilir transparentek is, — mellyek közül szinte egyikét a bán laknak közelében a fennevezett ilir hősök zenés tisztelettel idvezlék meg. Feltűnő volt azon-ban nekünk leginkább csak az fájdalom, hogy sz. ko-ronának alatt egyesült, 's ennyi századok alatt boldogí-tott horvát rokonainkank fő városában anyaországunk ezimere olly annyira hiányzott, hogy szorgalmas kutatásunk mellett is az egész kivilágosított városban, csak a városház, és Hochreiter kanonok ur ablakaiban vala szemléltethető. — Nem kevésbé megütözésünket mind ezeken kívül még az is nevelő, hogy Horvát- és Sla-vonia-országoknak ő s municipalis szokásaik szerint illy alkalommal feltűnni szokott ezimereit most két ilir ru-hában öltözött fő rendű által mind lóháton mind pedig az ország házában, és bán ő exllja elibe vitétni, és a hód-olási idő alatt tartatni is vala szemléltethető, a harmadik ezimer vívó magát mindazáltal díszes magyar öltönyé-vel különböztetvén.

Politikai fejtegetések.

III.

FÖLDBIRTOKSZERZÉS ÉS MEGVÁLTÁS.

A föld-felszabadításnál egyszerű elveknek kell ural-kodni, mellyek magoktól megfogaszának, 's előhozhatják az igért jó eredményeket. Illy elvek: 1. A hasznosság; 2. A realisatiói elvek. A mi az első illeti, szükség meggyőzni és némileg megnyugtanni a földbirtokosokat, kik a felszabadításról nem sok jót remélnék, hogy igen is csak ezen alapon várhatni az oconomia virágzását, termék-szaporodást, népesedést és élénk belső kereskedést. Droz-nak helyes megjegyzése

van a népesedésről, mellyről mindegyre homályosak az eszmék; ő azt mondja, mikor az ország gazdagszik; a né-pesség akkor magától szaporodik is e tényből azt követ-keztették itt-ott, hogy tehát csak népesíteni kell az orszá-got, hogy az gazdag legyen. A fogamat felesérték az okkal, 's annál fogva igen szaporodott a koldusok szá-ma, de a gazdagság nem emelkedett. (Economie Politique Paris, 1829. p.: 296.)

A földművesek állapotján kell hát legelsőbb is segí-teni, hogy a szorgalom magától és magában fellelje jut-talmát, a henyesség pedig magát megbüntesse. Az ember főleg csak önmunkájában gyönyörködik, 's mikor más-ért kell dolgoznia, oda a rügó, melly a munkát öröm-mel téteti. Hogy a nyügeiből feloldott, szabad földbirtok-szervezhetés ösztönt ad iparra, feleleszti a munkát 's tulaj-don szeretetét, mellyel a hazaszeretet is kapcsolatban áll, mind elméletileg, mind tapasztalatilag igaz. Dánia — Ber-nstoll; Poroszország — Stein minisztersége alatt hozák életre az új agriculturái életet, a szabados szervezhetést, 's hamvaik most is áldottak a lakosok hálás emlékében. Lengyelország utolsó pillanatra hagyta, midőn már mar-taléka lett az orosz hadnak, a föld-felszabadítást 's ter-mészetesen elhangzott az elv, melly csak félszázaddal az előtt kimondva és létesítve megvihatlan bástyává tette volna az országot. Be jól írta egy német író kevés hónap-pal a catastroph kitérőse előtt: „Mit használnak a len-gyeleknek aranyai, mellyeket magánbirtokosok a gabonáért kapnak, nem volna-e gazdagabb országuk, ha pénz helyett portékákkal cserélhetnék ki gabonáikat, mellyek a nemzet minden osztályi közt elterjednének, 's az élede-lmet nevelnék, midőn most az aranyak ugy is kimennek fényüzési czikkekre, mellyeket egyedül az urak használnak el. De ha ki nem küldenék is a pénzt, mit használ az, ha csak kopókra, ágyasokra, ajtónállókra, lakájokra, 'sat' fordítatják; mert ha megfittatnék is a pénzkivétel, csak illyekre fordítatnék, mivel ott a belső kereskedés csak teng, a földszerezhetés és sajátági öröm szenderegnek.“

El is van már az politici tanilag ismérve, hogy nem a gazdagság mennyisége az, mi az országot boldogítja, hanem a gazdagságnak helyes felosztása, melly a föld-művelés köztött állapotjában nehezen vagy épen nem esz-közölhető. (C. Storch: cours d' économie politique tom. III: 1 partie, liv. VIII, 2 partie, liv. II, hol fontos adatok közölletnek *) De bár ha a szabad szerezhé-tési elvet pártolunk kell mint élető elemét a statusgaz-dagságnak, más részről az elv realisatiójában is a leg-nagyobb vigyázatot és megfontolást ajánlani kötelességünk, 's ez lévén a gordiusi csomó, az elv hasznosságáról többé nem is szólunk, hanem a csomózat megoldásához látunk.

Miután a birtoki jogok szétsége és sérthetlenségé-ről elég bőven szözlöttünk a második czikkben, önkint kö-vetkezik, hogy azok tekintetbe vételével léphet a szabad-sági elv is életbe. Hogy a törvény általános elvileg kimondja, misze-rint minden polgár, minden különbség nélkül, földbirtokos lehet, ha a meghatározandó szervezhetés feltételeit teljesíti, mindenk előtt szükséges lépés, mert ezzel kezdődik a capacitas personalis possidendi. Az elv illy törvényes kimondásában — mivel az csak abstract eszmé-nek fogalmazása — a jelen földbirtokosokra semmi kár nem járul, mert azzal senkitől mit sem vesznek el, sem más tula donát oda nem adják, és mégis már így az elv közönségessége hasznót hajt a társaságnak, mert mezőt nyitott az által a birtokosok és vásárlani akarók közti al-kudozásra 's ez legegyszerű 's legizáságosabb ut a föld-birtok mobilisatiójára, mert egyik fél sem panaszkodhat, hogy magán dolgaikba egy harmadik, például a status, hivatlannal elegyítte magát: minden hát az egyezkedő fe-lek akarattól függ, ugyanazért birtoki sajátági megszo-rításáról szót sem tehetni.

Igaz, hogy ez uton teljes czélt nem érhetni, de mégis ez az első ut, mellyen indulni kell, és hogy az elv med-dő nem leend, abból is következtethetni, hogy itt erkölcsi rugók, millyenek a háladatosság, tisztelet, jótételei jutalma 'stb., szabadon munkálkodhatnak, 's valamint a hűbéri időszakban a nemes, rabszolgájának személyes szabadsá-got adhatott és adott: ugy jelenleg nem fog példátlan lenni, hogy hason erkölcsi érzetekből birtoki joggal ingy-en, vagy kisebb 's nagyobb áron felruhazza egyik vagy másik jobbágy cselédjét, 's a cselekvény mindenesetre a statusra nézve is jótékony fog lenni.

Egészen másképp áll a dolog a status specialis ren-delkezéseire nézve, mellyek szerint birtok-tulajdon a kí-szabott megváltás utján szerveztetik. — Itt már legjobb akarat és szándék mellett is könnyen megsértethetik a tu-lajdoni jog, mert némi kényszerítés mindig fenmarad, bár a megváltás legjobb módjait hely és idő szerint meg is lehetne határozni.

A teljes kárpótlás eszméje magával hozza, hogy a földesur a kiszabott megváltási pénzzel hason jövedelmet, 's e tekintetben hason tökélt nyerjen, mint a millyennel birt, míg földbirtoka meg nem változott; ez pedig csak ugy eshetik meg, ha ő is annyiértékű jószágot vehet a pénzen, mint a mennyit kezéből kieresztett; és épen itt a bökkenő, mert akárminit szabályoztassék is a megvál-tási mód, a pénz és kamatláb fluctuatiói akadályoztatják a tökéletes kiegyenlítést (adaequatio.)

Mielőtt erről többet szözlünk, vegyük a dolgot ugy, mint jelenleg az törvényeink szerint áll. Ezekben az ur-béri tartozásoknak bizonyos nemei már pénz-mértékre vonatvák, például Pozsega, Verőcze és Szerém megyékben egy napi marhás munka 24, gyalog napszám 12, Magyar és Horvátországban 20, 's respective 10 kral megváltha-tók. Temes, Krassó, Torontál megyékre nézve egészen

*) Rumanzoff kanczellár kérdésére: „Jobb-e jobbágyokkal vagy szabad földművesekkel dolgoztatni? udvari tanácsos Jákos nyerte el a díjt; munkájának veje ez: die vortheilhafteste Bearbeitung ist jene durch Oehsen-Knechte und gedungene Tagelöhner.“

más tabellák állnak, melyekben a megváltás ölesőbb áron történik. (58 1/2 nap 9 fnt 45 krral megváltható.) Szemből itt mindjárt, hogy a törvény csak úgy engedi meg a megváltást, ha a földesúr nem akarja használni a munkát in natura, vagy azt másnak eladni akarná (VII. art. 183²) ellenben art. VII. §. 9. 1840. a tartozások örökös megváltása engedtetik meg; de mivel e czélra nincsenek a megváltási módok előadva, látnivaló, hogy itt az egész dolog csak kölcsönös egyezkedésre van bízva, épen úgy mint az urbéri örökös kötésekénél is.

Azon körülményből már, hogy Torontal, Temes, Krasó megyékben csak bizonyos számú napok megválthatók, a többiek természeténél fogva leszolgálandók, másutt pedig az országban a földesúrtól függ elengedni vagy nem engedni a munkát, 's a helyet pénzt venni el, — önkint foly, hogy oeconomicai súlyos tekintetek vezethették csak a törvényhozást illy megszorításokra, mivel a nagyterjedelmű földbirtokok művelésére elég allodialis erő nincs, 's ez olly parancsoló ok, melly a megválthatási reménynek is alig ad helyet.

Másik fő akadály a kilenczednek és tized természetben adása, mellyet törvényeink még pénzmértékben meg sem határoztak. Így van más egyéb apró tartozásokkal is a dolog (vadászat, fuvar, fahordás és vágás) mellyekre szinte nincs pénz-scala kidolgozva.

Így állván jelenleg dolgaink, csak annyit érhetünk el földfelszabadítási czélból, a mennyi kölcsönös magányegyezség után elérhető; hogy ez nagy eredményeket nem szülend, törvényes rendelkezéseinkből, oeconomicai állapotunkból természetesen következnek. Kell tehát még más eszközökhöz is nyulni, ha tovább akarunk menni, 's a félszeg állapotból kivergődni. Hol már az orvos, ki a bajon segíthetne? — Bank-felállítás, népesítés 's más illy tervek szóba hozhatók; de eltérő 's közönséges eszmékkel nem boldogulunk, mert a tulajdoni jog 's az allodialis erők csekélyisége birtoki terjedéshez képest olly parancsoló körülmények, mellyeken egy tollvonással veszszét nem törhetni, csak okakodva és szeliden, a messze-távolságból induljon ki azoknak megközelítése, mert a szó még inkább elmérgesült, ha meztelen kézzel akarjuk az irt vigyázatlanul, vagy épen sötétben tapogatva rátemni, még azt sem tudván jól, vajjon a praescriptio eltalálta-e a betegség okát.

Szerény nézetünk szerint jelenleg azon eszmével fel kell hagyni, hogy országunkban a földbirtok tökéletesen felszabaduljon, és az annyira kínálkozó kedves eszme szerint mindenki maga művelje saját földét. Ez ugyanis kivihetetlen, 's specialitásokra teljességgel nem alkalmazható szabályai olyanok, mint az időjárás proféták. Elégdjünk meg azzal, a mit körülményeink szerint elérhetni, a mitől magok a birtokosok sem fognak vonakodni, a mit a törvényhozástól fel is lehet lenni, hogy realizálja, 's ez az miről most már szölok. (Vége köv.)

Hírlapi kalászkok.

Pesti Hírlap (200 sz.) Vezércikkének föllirata: „Magyarország és a keleti kérdés“ III. de ez csak föllirata, nem pedig egyszersmind tartalma; mert az afféle Bodóné beszéde módjára, Oroszország politikájának rajzát 's a többi európai országok ellenébeni állását adja, mikép ez az utolsó 27 évben volt, 's így, miután előbbi sejtelmünk valósult, következetesen azt kell hinnünk, hogy még egy IV. cikk is jövend, mell közelebbi érintkezésbe hozza Magyarországot a keleti kérdéssel. Az ugyanis, mit a cikk írja H. J. nem egészen 18 sorban minket magyarokat illetőleg mond, még csak bevezetésnek is kevés ahoz, hogy a czímnnek megfelelő legyen. — Van még egy más o d c i k k e is, eléggé jelentékeny, 's megemléstésre annyival méltóbb, mert hiszszük, hogy előkövete egy hírlapi táborozásnak, mellyből kétségkívül a megtámadott n s g n a k halántéki közé új győzelmi koszorúk fognak fűződni! — A cikk, hazánk nagy fia Széchenyi Istv. gr. ellen van intézve, meg t á m a d ó l a g, azon beszédért, mellyet a magyar tudós társaság ez évi közgyűlésének megnyitásakor mint másodelnök mondott. E sorok írja mondhatlanul sajnálkozik, hogy amaz ünnepélynek szem- és fültanúja nem lehetett; 's így a tisztelt másodelnök beszédének tartalmát csak külön értesüések 's három lapbeli (Világ, N. Ujság, Jelenkor) említés után ismeri, mit ez uttal nem vél elégségesnek arra, hogy a P. Hírlapi kérdéses cikk ellenében önálló véleményt fejezhessen ki; annyit egyébiránt a mondottakból meritett tudomás után biztosan állíthatni, hogy e cikkben a nemes gróf helytelenül támodtatik meg; mi ellen egyébiránt őt — a p. hírlapi cikk elismerése szerint is — „a közönség sokszorozott eljen“ e már eleve is jól fölvérté, nyomtatásban (mint halljuk) megjelenendő szónoklata pedig maga eléggé ótalmazandja. — Értekezzeje nincs.

Jelenkor (96.) Melléklapjában közöltetik a titoknoki jelentés a magyar tud. társaság 184¹/₂beli munkálkodásairól. — Folytattatik e cikk „Nyelvtutusa Erdélyben.“ — Különös, hogy a föllapról ez alkalommal — 's most először a szerkesztő neve elmaradt!

Nemzeti Ujság (96.) Korunk ügyei rovatában „Nemzetiség és vallás“ tárgyalatik, tekintetbe véte-

lével azoknak, mik erre vonatkozólag közelebbi években nálunk történtek, még csak azon oldalpillantást sem felede, mit az orosz kormány vallásügybeni rendelkezése méltán igényelt, 's mellyet a többi keresztény világnak jobban szívére kellene venni, mint veszi az indifferentismusnak e veszélyes korszakában. Csak azután késő ne legyen ébredésünk! —

Hírnök (94.) Kis-Futárja egy hajszál-meresztő esetet közöl, mikép Vas megyében egy asszony a Cser-en (nagyterjedelmű erdőség) juhász-kutyák által agyonmarczangoltatott. Ennél borzasztóbbat alig olvashatni. Az ember bámul, szörnyűködik és haragra gyúl, hogy társas életben, egyenesen politialis rendelkezések hiánya miatt, illy iszonyatoságok történhetnek; 's történhetnek azok általában, mik személy és vagyonbiztonság hiányait bizonyítóló olly sűrűen köztudomásra jönnek; minő volt p. o. — csak hogy a kérdéses tárgy körül maradjunk, — az ebek által Kalocsán megmaradozottak, legközelebb pedig a Zágrábban és Fiumében dühös ebek által megharapott személyek száma. Ugyan mi szükség városokban, de még olly mezei helyeken is kutyákra, hol fenevadaktól nincs mit tartani?!

Athenaeum (65, 66.) Brassai Samu „Bankismeret“ czimű munkájának bírálatát közli.

Regelő. (96.) Beszélykéjének czime „A szív-ki-raly.“ — „A vegyes társaság multhatlan szükségessége“ e föllirattal közöltetnek némelly nevelési nézetek, de igen elhibázott szempontból; mert ha a vegyes társalgás nem szívben 's lélekben miveltekkel történik, bármi vegyes legyen is az csak veszélyes marad!

Magyar Gazda (96.) „A közlegelő javításáról“ Farkas Ferencz alaposan 's tárgyismerettel értekezik. A mezei gazdaságot — igen helyesen — minden haladás és emberi ismélet talpkövének állítja. Elősorolja, mikint a gazdaság felvirágzásának egyik főemelyűje az elszórt birtok össztitése vagy az ugynevezett tagosztály, 's hogy az a maga főakadályát a közlegelőben találja; — köznépünk pedig a gazdasági ismeretek olly alant fokán áll, hogy átlátni nem tudja, mikint élhetne meg az ő marhája közlegelő nélkül. Egészen a gyakorlati életből van megmutatva a közlegeltetés káros oldala a statusra. de kivált a köznép nézve, mind gazdasági mind erkölcsi tekintetben. Javaslata az: hogy, miután a marhának friss lég és szabad mozgás csakugyan szükséges — a közlegelőnek 1/20 része maradjon ismét annak, a más 19/20 rész pedig osztassék ki telkek után; a hol pedig roppant kiterjedésű közlegelők levén, egy telek után temérdek sok jutna, annak legalább is 1/3 része zsellér-falukká változtassék. — Igen fontos még: „Egyszerű szer a meggyuladt zsirnak kéményen kirepülését meggátolni.“ Az egész szer egy a kéménytorokba alkalmazandó 1 f. 30 k. értékű, vas sodronyostályból áll, minek gyakorlati becseről Ludwigsdorf báró ausztriai birtokos, ki azt a legszigorúbb próba után egy birkamajorában alkalmazta, kezeskedik. Méltó okunk van honunk számára ez üdvös tűzmentőszer minelelőbbi alkalmazását ajánlani. —

K Ü L F Ö L D.

Szerbia. Mihály volt fejdelem iránt nagy rokonszenv mutatkozik az ország papsága közt, úgy hogy a szerb metropolita intészei, ki az új rendszer barátja, keveset használnak. — Minden álgut 's löszert Belgrádba gyűjtenek, mi igen nyugtalanító a föld népére nézve annál inkább, minthogy állandó katonai összpontosulás rendelkezett, mellyben havonkinti felváltással minden katonai osztály résztvenni tartozik.

Moldva. Stourdza fejdelem visszatérésének igen megörült az egész népség; követséggel, dialivekkel, ünnepélyes kivilágításokkal fogadák őt. Hat hónapig volt távol, 's ez idő alatt Stourdza Konstantin belügy minisztere esztelen zsarnoklást követett el. Az augsb. Allg. Zeitung egy levelezője élesen kikel azon dicsériak ellen, mik a Sieben. Wochenblattban foglaltatnak az urranézve 's kérdi: fognának-e más statusban csak egy óráig is hivatalban megtartani olly embert, ki a zárdajavak szegény paraszjait kényszeríté munkájok elhagyására, hogy neki robotoljanak, ki a szegény elítelt vétkéseket annyira dolgoztatja palotájában, hogy kettejök meghalt bele, ki rendőri titoknokot hivatalszobájában saját kezével pofozgat, 's ki egy szegény özvegytől erőszakkal elvette jószágocskája felét, hogy azt saját birtokához csatolja.

Oláhország. Az új hospodár-választásra 60 nap engedtetett. Őt párt van, mellyek jelöltei: a moldvai fejdelem, Kisseleff gróf, Philippesco bán,

Stir beg és Bibesco. Legszámosb párt a Kisseleff, 's Oroszország igen könnyen adhatja neki a fejdelemséget, ha azt politikai czéljaival egyezőnek itéli. — Mások szerint a legnagyobb párt Philippesco mellett van, noha ez már igen koros férfiú; szinte nagy pártja van Bibescónak is, ez erőteljes, legjobb korban álló férfiú, gazdag, művelt, 's az ország különféle pártjaitól majd egészen független.

Spanyolország. A belga-spanyol szerződésre nézve egy német levelező azt mondja, hogy Belgium igen ügyesen tudá használni Spanyolország állását a német udvarokhoz. Belgium a francia borknak adott kedvezést a spanyolokra is kiterjeszté, a spanyol nyers és aszalt-gyümölcs, úgy szinte spanyol faolajra nézve a vámbért két harmadával leszállítja: ellenben Spanyolország neki azon fontos viszonozogatót teszi, hogy 1841ben a spanyol lenszövőipar védelmeül külföldi len és kenderszövetekre vetett vámadót Belgium kedvezéért leszállítja, 's bármikép történjék is azoknak beszállítása, 's kötelezi magát, hogy kedvezőbb föltételeket semmi más hatalomnak nem adand. A spanyol részről tett ezen engedmény aránytalanul fontosabb, mint mellyet Belgium tón: Belgium déli gyümölcsöket nem természet, 's csak könnyít az ország adóján, ha az azokra vetett vámokat kevesbíti; ám Spanyolországban újabb időkben nagyot haladt a lenszövő-műipar 's ezen felül tekintetbe veendő, hogy Spanyolország mind honn, mind gyarmataiban leginkább vásznakat használ fel. Az arány tehát, vagy inkább aránytalanság abban áll: hogy egy felől kis ország csekély engedményt ad, másfelől nagy ország a legfontosb viszonozogatót teszi. A fennevezett spanyol természetmennyek Belgiumba szállítása sokkal csekélyebb számú, mint Németországba. Figyelembe kellett volna venni, hogy Németország lenszöveti ipara nagy inségre jutott, 's igen nagy veszélyben forog, 's Németország még sem törődött semmit a spanyol vásárral, hanem azt Belgium ipara által elragadtatá maga elől.

Nov. 14én megnyitották a cortesülés Madridban; — írják, hogy a kormányzó nem volt jelen a megnyitáskor. — Az ellenzék Olozaga urat szeretné elnökül választani, a miniszterium-pártiak pedig az előbbi elnököt Ancuna urat ohajlják. Azon vidékeken, hol Cabrera olly soká torzsalkodott, a népesség szeleme még mindig aggasztó. — Barcelonában nov. 13án tetemes zavargás történt, mellynek kezdetül az szolgálat, hogy mintegy 30 munkás néhány hordó bort akart a városba vinni a kapuvám lefizetése nélkül. Az összecsdült nép lefegyverzé az őrséget, 's egy katonát megölt. Segély-csapat érkezvén 14 személy elfogatott. Másnap minden műhelyből kipusztultak a munkások, 's csoportonként barangoltak a városban. Figyelmet érdemel azon körülmény, hogy tíz ezer munkás a nemzeti őrség sorai közé tartozik. Már is nagyobb sergeket rendeltek Barcelonába. A többek közt Van-Halen Zurbanonak is parancsot adott, hogy segédsereggel e város felé nyomuljon.

Nov. 15kérül érkezett tudósítások szerint Olozaga a cortesgyűlés elnökévé választatott 82 szóval 41 ellen, melly utóbbiak Ancuna urra szavaztak; Cortina ur pedig 80 szóval másodelnökké választatott.

Barcelonából levél közöltetik, állítólagosan egy tiszt tudósítása nyomán, ki nov. 18áról ezeket írja: „Véres ütközet után a várost elhagyni kénytelenítettünk. A lakosok elfoglalák az álgukat; két nap óta a várakok mellett tanyázunk. Legelőször az „angyalok“ kapuját foglalák el a polgárkatonák; aszszonyok is dárdaikkal voltak fegyverkezve. Mondják, hogy a lázadás már Solsona és Leridában is elterjedt.“

Nagybritannia. Az ország különféle részében egyre szaporodnak a gyujtogatások, mellyek széna és gabnacakalokat pusztítanak. Több helyen fenyegető leveleket ragasztottak ki a földbérlek és birtokosok ellen, hogy gazdasági épületeik fel fognak gyujtatni, ha csak munkásaiknak több bért nem fizetnek. Erre nézve egy londoni levelező fejtegeti e gazdaság okát, 's azt főleg a földnép elhanyagolt nevelésében találja. Az angol alsó osztályok legalsóbbja a földművesek; rossz fizetés mellett tudatlanok, 's egyedül állati ösztönnek engedők. Egyetlen vallási nevelésüket a mult században nyerték, melly abban állt, hogy gyűlölségre izgaták őket a pápa ellen, 's alkalom adtával a katolikusok elleni erőszakoskodásokra tüzelék. Legtöbben azonban minden vallás híjával vannak, 's alkalmasint a legvadabb nép Európában. Még a legdurvább írlandi is egyik vagy másik nemesb érzetre hajlandó, ha csak nem épen

elfajult gon...
ról ezt sem...
tulajdona tal...
de épen mive...
nevelésüket...
bító, szuron...

Francia
rom napi eső...
megáradt a R...
esonyabb rés...
kiszáritja az...
vize, 's a vet...
gyarak munk...
állapotja. Ho...
risi gyártmán...
egész Francz...
gyan sikerül...
part, táncz...
ama rendszer...
zük, bukások...
talnoki csalás...

A seneg...
bizottság azo...
kír. rendelete...
kedési elv kü...
zónák 's igaz...
den évben kij...
leend a mézg...
a kereskedők...
gátoltassék...
zónák, a ker...
gyak arát me...
azt a cseretár...
mit előbb a m...
nem értek. A...
ke-alakításra...
adósságit lef...
kiknek nines...
's pedig tán...
résztvére bo...
abban van, '...
nem évenkint...
az abban rész...
olradt társulat...
sok választat...
hosszu jövend...
terium eddigi...
hangzónak tal...
talan hatalom...
juttatá. E rend...
veszedelemnek...
lok kezére jut...

A leguja...
sajátszerű ben...
mindent meg...
deklí, de ez...
mennydörögve...
azok be nem tel...
csak a Consti...
gondol ez ügy...
hogy Anglia...
jait elfoglalá...
kon is folytatva...
azt. E sziget...
kedésre nézve...
lehetend a ch...
őrszemmel tar...
partokat. A J...
békekötés tört...
békét nagy ese...

41784. Va...
Mihály és ne...
deltatván, a hite...
ber 30dika tűz...
Cseh József vá...
József ügyvéd...
42354. Ar...
Leopold hite...
13dik napja tűz...
Szekulits Györg...
vits Balás tiszt...
15én 1842.

40112. Bá...
jelentvén, hogy...
tsödületi pert...
évi január 18...
kibírdetés véget...
igleni tömegon...
lovits János neve...

t a Kisseleffé, neki a fejde-
yezőnek iteli.
Philipesco
férjü; szinte
teljes, legjobb
az ország kü-
tlen.
nyol szerző.
mondja, hogy
Spanyolország
francia bo-
is kiterjeszti,
y szinte spa-
adával leszá-
fontos viszón-
nyol lenszöv-
vetekre vetett
llítja, bármi-
, s kötelezi
ami más hata-
tett ezen en-
mellyet Belgi-
m természet,
az azokra ve-
ágban újabb
ipar 's ezen
ország mind
znakat hasz-
ránytalanság
ekély enged-
tosb viszón-
termesztmé-
yebb számu,
volna venni,
sre jutott,
ország még
, hanem azt
31.
s Madridban;
elen a meg-
szeretné el-
pedig az e-
vidékeken,
épség szel-
nov. 13án
tél az szol-
ordó bort a-
nékül.
get, 's egy
14 személy
usztultak a
a városban.
a tíz ezer
zik. Már is
. A többek
adott, hogy
ok szerint
tott 82 szó-
ra szavaz-
lnökké vá-
lagosan egy
ezeket írja:
nytelenítte-
két nap ó-
először az-
zónák; asz-
ve. Mond-
eridában is

elfajult gonosztevő, de a legalsóbb angol osztályok-
ról ezt sem mondhatni. Ezen osztály egyetlen kitűnő
tulajdona talán az, hogy markos subanczokból áll,
de épen mivel a status eddigelő egészen elhanyagolta
nevelésüket, nem is tarthatja másképp feken, mint
bitó, szurony, 's kilenczágú korbács által 'sat.

Franciaország. Lyonból írják, hogy há-
rom napi esőzés, 's a hegyi hó olvadása által annyira
megáradt a Róma folyó, hogy a folyó völgyének ala-
csonyabb részeit elönté. Hideg szél támadt azóta, mely
kiszáritja az utakat, de a mezőkön befagy az ott pangó
víz, 's a vetések veszélyben forognak. Ehez járul a
gyárak munkátlanlása, 's a dolgozó osztályok inséges
állapotja. Hogy a vámegyesülés fölemelje a vámbért pá-
risi gyártmányokra, azt nem csak a párisi gyárak, de
egész Franciaország műipara sinylendi. Egyszer u-
gyan sikerült mesterkéltségek által emelni a gyári-
part, táncz, zene 's mindennemű vigasság által, de
ama rendszer szomorú következtét még most is ére-
zük, bukások, szemfényvesztő bürze-játék, 's hiva-
talnokai csalásokban.

A senegal-kereskedés ügyében külön adáki a
biztonság azon véleményét, mely a minap említettük
kir. rendeletet vonta maga után. Itt a szabad keres-
kedési elv különös alkalmazást nyert. A kormány-
zónak 's igazgató tanácsnak hatalmába adaték min-
den évben kijelenni azon kereskedőket, kiknek joguk
leend a mézga-vásárra menni, 's pedig azért, hogy
a kereskedőknek egymás ellen törekvőversenyzésök
gátoltassék. E czélból hatalmában álland a kormány-
zónak, a kereskedési folyam kezdetekor a cseretár-
gyak árát meghatározni. Illy módon akarják elérni
azt a cseretárgy legkisebb árának meghatározásával,
mit előbb a mézga legmagasb árának kitűzésével el-
nem értek. Azon ok, hogy az öt száztulias adót tö-
ke-alakításra akarják fordítani, mellyből az üzerek
adósságát lefizetendik, nem igen világos olyak előtt,
kiknek nincsenek adósságaik, vagy kik csak ufolag
's pedig tán csak egy évre fognak a kereskedésbeni
részvételre bocsátatni. Az egész változás tehát csak
abban van, hogy nem egyszer 's mindenkorra, ha-
nem évenként adatik ki az egyedárusági jog, 's hogy
az abban részesek annyiban nem alakulhatnak össze-
olvadt társulattá, mennyiben más évben helyőkbé má-
sok választathatnak. A J. des Debats nem jósol
hosszu jóvendőt e rendeleteknek, de a tengeri minisz-
terium eddigi igazgató rendszerével teljesen össze-
hangzónak találja, mely a gyarmatokat majd határ-
talan hatalommal kormányozván oly silány állapotra
juttatá. E rendeletekkel még alig van eleje véve azon
veszedelemnek, hogy a mézga-kereskedés az angol
kezére juthat.

A legújabb hírek Chinából 's Afghanistanból
sajátszerű benyomást szülnék Párisban. — Egyébkor
mindent megtámad a francia sajtó, mi Angliát ér-
dekl, de ez uttal bölcsen hallgat, mikor egykori
mennydörögve szórt jóslatit megigazítania kellene, mert
azok be nem teljesültek. Az érkezett hír első napjaiban
csak a Constittutionnel gyanítottá némileg, mikép
gondol ez ügyben, mert a többek közt azt mondja,
hogy Anglia, miután Europa 's Afrika katonai pont-
jait elfoglalá, ostromzár-rendszerét az ázsiai parto-
kon is folytatva létesíté, egész Hong-Kongig terjesztve
azt. E sziget igen jelentékeny fontossága a keres-
kedésre nézve, mert onnan mintegy ellenőrködni
lehetend a kínai birodalom kereskedése felett, 's
őrszemmel tartani a Fülep szigeteket, 's a japáni
partokat. A J. des Debats előadván az egész
békéltetés történetét, ezen, fegyveres kézzel rendelt
békéltetés történetét, mely igen nagy kö-

vetkezmenyü leend a kereskedés és általános poli-
tikára nézve, — mert e békéltetés által egész egy
világ nyílik meg az európai eszelekvőség előtt. Di-
cséretesnek találja, hogy az angolok mint győztes-
ek mérsékletet tanúsítottak; mert a hadi költségek
megtérítésére kívánt kárpótlás fel nem ér azon ká-
rokkal, miket 1839ben a mákonyra, 's 1841ben
tetemes számu egyéb áruk felégetésére nézve val-
lottak. — A Courier francais kételkedik, hiven
fog-e teljesíteni a kínai részről a lealzó béke,
minthogy Anglia még sem rendelkezhetik minden
pillanatban egy küldendő naszádról, mely minden
szószegést megboszuljon; de azt hiszi, hogy e di-
adal Franciaországban is örömet gerjeszthetne, ha
Anglia a kikötött kereskedési kedvezményekben más
európai népeknek is részülhetést engedne.

Németalföld. A kincstár némi zavarban van,
mit jobbadán a cukor esőkkent árának tulajdoníthatni,
's minthogy remény van annak nem sokárai emelke-
désére, a kincstárnak is kedvezőbb jóvendő moso-
lyog. Az 1833 és 1836ki magas ár következtében
olly roppant mennyiségben természetk Jáván a cukor-
rot, hogy többet hoznak a vásárra, mint mennyi ke-
restetik. E szerint az ár olly igen leszállt, hogy
13½ tallér helyett, mi 1836ki ára Hamburgban, ez
évben 8 talléron kelt a cukor. Így történt, hogy a
kormány szörnnyű veszteségeket szenvedett, mivel a
gyarmat fenntartási költségén kívül évenként csak a
cukor-üzérletben 2,333,333 tallért kell pótolnia.
Most azonban jobbat várhatni, minthogy a csekély
ár következtében a cukor-fogyasztás tetemesül, 's
reményen felül szaporodott.

Törökország. Lieven b. küldetése czélja most
leginkább foglalkodtatja az elmék 's véleményeket. Né-
mellyek őszintének hiszik Oroszország czélját, hogy
az újabb szerb események megvizsgálása után, Ausz-
triával együtt a török udvar elhamarkodott eszelekvés
módja 's annak következményei ellen ovást teend;
mások ellenben azt hiszik, hogy Lieven küldetése
csak előleges csilapítására szolgáljon Ausztriának,
mialatt Oroszország végképen helyselendi a történeteket.
Abban pedig minden vélemények megegyeznek, hogy,
bármi legyen is czélja Oroszországnak Szerbiára né-
zve, azt bizonyosan elérendi, miszerint csak a vég-
eredményből lehetend következtetést húzni e hata-
lomnak Szerbiára irányzott czélzataira, mint szinte
befolyására nézve is, mellyet az utóbbi forradalom
fejlesztésében gyakorolt.

Mexico és Texas. E két ország közt a há-
ború tettleg kiütött, a berontó mexicioiak ellen a texa-
siak, ugy látszik, vitézül védelmezik magokat, mert
több kis ütközetben mintegy 100 texasi 's kétannyi me-
xicoi maradt a csatatéren. Egy new-yorki lap határozó
győzelmet említi a texasiak részéről, melly a mexi-
coiaknak mintegy 800 emberökbe került. Az adatok
egyáltalán határozatlanok, 's épen nem gerjeszthetnek
bizodalmat, mert Északamerika részéről nagyon is ki-
ri a pártosság Texas mellett. A mexicioiak főserge, ál-
lítólag 15,000 emberből álló, még hátra volt, 's mond-
ják, hogy ennek benyomulásával egyszersmind a ten-
geren fogkezdődni a támadás. Santa Ana nem vezérli
személyesen sergeit, hanem bizonyos Wall vagy Woll
tábornok, francia vagy lengyel születésű férfiú, ki
már azelőtt a mexicoi háborúban a spanyolok ellen har-
czolt. A San Antonio de Bexar határváros megrohaná-
sakor elfogott 300 személyt Mexicoba belevitték,
's pedig Seguin ezredes felügyelése alatt, ki azelőtt tex-
sai tanácsnok lévén a fiatal köztársaság ügyét elárulá,
's a mexicioiakhoz állt. Ez új háborúban bajos állása
lesz Texasnak a mexicoi túlnyomó erő ellen, noha az

Egyesült statusok déli tartományból önkénytesek oda
tádalását remélik. Hiszik, hogy a washingtoni kor-
mány közbejáról fog lépni fel ez ügyben.

Északindia. Említette mult lapunk, mikép
hír érkezett Kabulnak az angolok által történt bevétele-
ről. Erre vonatkozólag a Delhi gazette oct. 3kei
számában illy jelentést tesz a főhelytartó: „Hírül ada-
tik a hadsereg 's az indiai népnek, hogy sept. 6kán
Ghisni erősséget elfoglala 's végkép lerontá az angol
afghani had kandahari osztálya. Nott tábornok Ghisni
közéleben 327 sipahit szabadított ki az afghani rabszol-
gaságból. A főhelytartó jelenti továbbá Mohammed
Akbar khan tökéletes megveretését 16,000
emberével, melly sept. 13án Pollok tábornok vezérle-
te alatt történt, és sept. 16án Kabulnak ugyanezen
tábornok általi elfoglalását. A Bala Hissar leg-
magasb fokán diadalmasan leng a brit zászló. Így min-
den előbbi baleset ugyanazon helyeken, hol történtek,
meg van boszúlva, 's ismételt győzelmek a harcmező-
n, Ghisni és Kabul erősségek elfoglalása helyreál-
líták 's emelék a brit fegyverek diésőségét. 'sat.

China. Alexandriából érkezett tudósítások
szerint az angolok 's chinaiak közt a béke csakugyan
auguszt 29én kötött meg. A főbb feltételeket mult la-
punkban már közöltük. Ezekhez járul még, hogy a ki-
's bevitelre, mint szinte az ország beljébe szállításra
nézve vámszabások fognak megállapíttatni, 's pedig az
angoloknak kedvező föltételek alatt. Azon felül Csuzán
és Kolangsu szigetét elfoglalva tartják az angol kato-
nak mind addig, míg a 6 millió dollár kínai részről ki-
lesz fizetve. A békekötést megelőzőtt eseményekre néz-
ve így tudósítatunk: A naszád Julius Gán Wusungból
elvitörölzött, 20kán Shin-kiang-fu előtt horgonyzott, a
magasb pontokon kiállított chinaiak megszaladtak, de
a tatárok védelmezék a várost. Negyedóra mulva azon-
ban meghágták a falakat az angolok, kik közül 170
halva maradt; a chinaiak 1000 embert vesztek. Er-
ős őrizetet hagyván itt a 40 mérföldnyire felebb fekvő
Nanking felé folytatá útját a naszád. Auguszt 6kán
megkezdék a falak álguztatását, 's egy fokpontot elfo-
glaltak. Makacs ellenállásra számoltak, minthogy
14,000 tatárból állott a város őrsége. De azonnal ki-
tűzték a békelobogót. 15én megerkeztek a császári
küldöttek, 's 14 napi alkudozás után a béke megkötte-
tt. — Egy Parisba nov. 19én érkezett telegrafi sür-
göny szerint még három föltétel volna az említettek
kívül: a foglyok visszaadása, bünbocsánat-adás 's a
két részről i tisztekkel egyforma bánás.

Vegyes közlések.
— A Jeruzsalembe épülő templom még talán
évek mulva sem készül el. Addig is kápolnát építettek
Zionon, hol az isteni szolgálatot végzik. Az ottani pa-
sa jó rendőrséget kezel; az utcák is tisztábbak, mi-
óta parancsot adott, hogy mindenki háza előtt seperje
el a szemetet.

— Hauer tábornok a szerb határszélekről Bécsbe
tért vissza; ugy látszik, ott nagyon is feltűnő rokonér-
zetet mutatott a szerb ügyek újabb fejleménye iránt.

— Ujabb hírek szerint az tervezetik, hogy Finn föld
nagy tavainak legnevezetesebbjeit esatornákkal egymás
közt 's a finn-tengeröböllel egyesítsék, mialt 1000
mértföldre terjedő közlekedést nyernének. Kitészik in-
nen, mikép az orosz kormány nemcsak a déli kereskedés
érdekeire fordítja figyelmét, hanem az északi része-
ket is esatornákkal szándékozik behálózni, miszerint
a világ minden tájai felé könyebben mozdulhasson.

— A Stafford és Liverpoolban volt külön választ-
mányok a gyárkerületi lázangók közül 54et ítéltek
deportatiora.

Szerkesztő: Szénvegy József.

HIVATALOS JELENTÉSEK.

Csődök.

41784. Vagyonbukott váci lakos öreg Együd
Mihály és neje Tordai Nusanna ellen csőd ren-
deltetvén, a hitelezők megjelenésére 1842. évi decem-
ber 30dika tüzetett ki határnapul, 's tőmeggondnokká
Czeh József váci tanácsnok, perügylőül pedig Korber
József ügyvéd neveztetett. Költ sz. András hó 15. 1842. 1—3
42354. Arad városa tanácsa jelentvén; hogy Blau
Leopold hitelezőinek csődületére f. é. december
13dik napja tüzetett ki határidőül, 's tőmeggondnokká
Szekulits György tanácsnok, perügylővé pedig Brankovits
Balás tiszti alügyész neveztetett. Költ sz. András hó
15én 1842. 1—3
40112. Bács vármegye törvényszéke legközelebb
jelentvén, hogy König Simon ó-szivázi lakos ellen
csődületi pert rendelvén, a hitelezők megjelenésére 1843.
évi január 18dik napját tüzte ki határidőül, ugyanez
kihirdetés végett olly hozzáadással íratik meg; hogy ide-
igleni tőmeggondnokká Ó-Szivác helység jegyzője Pau-
lovits János neveztetett. Költ Mindszent hó 17. 1842. 3—3

40113. Bács vármegye törvényszéke jelentvén; hogy
jávában megfogyatkozott ó-szivázi kereskedő nemes
Svorteczky Károly hitelezőinek csődületére 1843.
évi január 18ik napját tüzte ki; tőmeggondnokká Pau-
lovits János ó-szivázi jegyzőt nevezvén. Költ Mindszent-
hó 31én 1842. 3—3

40114. Baranya vármegyének törvényszéke Rác-
metske helységbeli kereskedő izraelita Bachrach
Mayer tőmege ellen csődpert határozván, és megjele-
nési határidőül f. é. december 12, 13 és 14ét tüzvén,
ideigleni tőmeggondnokká Goócs József, perügylővé
pedig Radenics Ferencz, ügyész és táblabírókat nevezte.
Költ Mindszent hó 31én 1842. 3—3

40115. Fejér vármegye törvényszékének jelentése
szerint, mártónvásári gyógyszeráros Pinter József
hitelezői csődületének határnapja 1843. évi január 2ra
tüzetvén ki, perügylőül Nagy Sándor tiszti alügyész,
tőmeggondnokká pedig Hollósy Károly főszolgabíró ne-
veztetett. Költ Mindszent hó 31én 1842. 3—3

40135 Zólyom vármegye második alispánja jelent-

vén, hogy radványi lakos előbb Sztkeereszty most
Czvanziger Johanna ellen csőd rendeltetett, 's
a hitelezők megjelenésére jövő 1843. évi január 26ik
napja határidőül tüzetett ki; ideigleni tőmeggondnokká
Hudoba Pál szolgabíró, perügylővé pedig Hudoba János
tiszti főügyész neveztetett. Költ Mindszent hó 31. 1842. 3—3

40398. Pesti szabó Kugler József ellen csőd-
per rendeltetvén, a hitelezők megjelenésére 1843. évi
január 3ka tüzetett ki határidőül, perügylővé Röck
István neveztetett. Költ sz. András hó 8. 1842. 3—3

41059. Pest vármegye törvényszéke legközelebb
jelentvén, hogy Endrédy Károly és hitvese Majláth
Vincenzia ellen csődületi pert rendelvén, a
hitelezők megjelenésére 1843. évi január 16ik napját
tüzte ki határidőül, ideigleni tőmeggondnokká Saller
István, perügylővé pedig Emey János ügyész nevezte-
tt. Költ sz. András hó 8án 1842. 3—3

40135. Szabad kir. Pozsony városa tanácsa Hecht
Anton és Poliak David helybeli kereskedő tár-
sak hitelezőinek csődületére jövő 1843. évi január 9.

nappját tűzvéni ki határol, egyszersmind pergondnokká Schaeftl András tisztí alügyészt nevezte ki. Költ Mindszenthó 31én 1842. 3-3

40360. Pest vármegye törvényszéke jelentése szerint vagyomban fogyatkozott Battal Antal hitesség ellen csődületi per rendeltetett, s a hitelezők megjelenésére jövő 1843. évi január 16ik napja tűzetett ki; tömeggondnokká Bod Pál, perügyelővé pedig Gegus Sám. hitességűzek választattak Költ Mindszenthó 31. 1842 3-3

Csödszüntetések.

42061. Szerém vármegye törvényszéke jelentése szerint a Lyubinkovits Szofron ellen határozott csödper, mivel az illető határnapon csak egy hitelező jelenté magát, megszüntetett. Miis mult évi július 19én 26609. szám alatt kelt körlevél folytában közhirritétel végett ezennel megiratik. Költ sz. András 15. 1842. 1-3

42353. Szokolca városa tanácsa jelenté; hogy Mally János keblebeli posztókészítő hitelezőivel meg egyezvén, az ellene rendelt csödper megszüntetett; ugyanez m. é. november 2án 38488. szám alatt kelt körlevélre vonatkozólag kihirdetés végett ezennel megiratik. Költ sz. András 15én 1842. 1-3

Váltótörvényszéki idézések.

8878. Jankovits Nep. Jánosnak Belgrádon lakó Hagyi Dimitrie Konstantin elleni váltókeresetere f. évi october 3án 7313. szám alatt költ idézések kézbesítése iránt folyó évi november 23kaig mint e végett kizűzött napig válasz nem érkezvén, alperes a vtkönyv II. r. 213. §a szerint ezennel értesítettik. hogy az

érdeklert kereset alólított Váltótörvényszék előtt f. évi december 21én reggeli 9 órakor fogy tárgyalatni. Költ Pesten a kir. e. b. Váltótörvényszéknek 1842. évi november 28án tartott üléséből. 1-3

932. Pollák Jakabnak. erdélyi nagyfejedelemségben Dézsen laktó Lászlóffy Bogdán mint alperes ellen indított váltóperében f. é. augusztus 25én 551ik szám alatt költ idézési végzes alperesnek törvényszabta uton megküldetvén, miután f. hó 21ig mint az e végett kizűzött határnapig töle válasz nem érkezett volna, nevezett Lászlóffy Bogdánal ezen e. b. Váltótörvényszék előtti megjelenésre a V. tkönyv II. r. 214. §hoz képest jövő 1843 év január 16dik napjának reggeli 9 órája tűzetvén ki, e határnapra ezennel idézetik. — Költ a debreczeni kir. Váltótörvényszéknek 1842dik év novemb. 24ikén tartott üléséből. Sárváry Ferenc helyettes jegyző. 2-3

8769. Müller Tódor panaszolttnak tartózkodási helye nem tudtván, az ellene a pesti Váltótörvényszék előtt 300 pfr. iránt Csebich Lukács által támasztott váltóügynök tárgyalására jövő 1843. évi január 21. napján délelőtti 9 órára ezennel a váltótörvény II. r. 214. §a értelmében idézetik. — Költ Pesten a kir. e. b. Váltótörvényszék 1842. november 21én tartott üléséből. 1-3

8770. Papp Albert kiskunhalasi kereskedő idézendő tartózkodása tudva nem lévén, neki Bikádi Benedek által ellene indított váltóügynökben az 1840. 15. t. c. z. II. r. 214. §. rendelkezéshez képest a pesti e. b. kir. Váltótörvényszék előtt leendő megjelenésre jövő 1843. évi január 21ik napjának reggeli 9 órája tűzetik ki. Költ Pesten a k. e. b. Váltótörvényszék 1842. nov. 24 tartott üléséből. 2-3

8558. Fadygas Gusztáv jelenlegi hol tartózkodása tudva nem lévén, Reinlein János által ellene 37 pfr. 12 kr. iránt a királyi pesti e. b. Váltótörvényszék előtt indított váltóügynökben, a V. T. II. r. 214. §. értelmében neki f. 1842. december 31. reggeli 9 órája, olyképen tűzetik ki megjelenési határidőül, hogyha akkor személyesen vagy törvényes képviselője által meg nem jelenedik, az idézett §. értelmében törvényszéki fogy védelmére gondnok rendeltetni. Költ Pesten az e. b. k. Váltótörvényszék 1842. nov. 21. tartott üléséből. 3-3

41012. Dicső emlékeztű Mária Theresia királyné által alapított **Bécsi cs. kir. Theresianum** nemes nevelőintezetben a most folyó 1842/3ik iskolai év végével **két magyar nevelődék hely** megüresülvén, azokat elnyerni kívánók a fenálló kegyes rendszabályok szerint oda utasítatnak: hogy a megkivántató oklevelekkel támogatott folyamodásikat abbeli nyilatkozásuk kíséretében, hogy a mellékes költségek pótlására az intézetben szükséges kétszáz pengő forintnyi somma előleges lefizetésére magokat kötelezik — következő 1843. esztendői sz. Györgyhava 16o nappjáig a nagyméltóságú kir. Helytartótanácsnak mulhatatlanul nyujtsák be.

Miről is f. 1812. évi sz. András 15én 41012. szám alatt kelt kegyes meghagyás következtében fenleirt híresztelés országserzte teendő lézsen. — A nagyméltóságú kir. magyar Helytartótanács kiadóhivatala által. Kelt Budán sz. András 28án 1842. 2-3

Bírói árverés.

Méltóságos gróf Majláth János esodtömégéhez tartozó, s nemcs Pestmegyében Budapesthez egy órányira igen kies tájon fekvő, s 260,314 for. 39¹/₂ kr-ra ezüst pénzben becsült, Török-Bálinti egész helység, jövő 1843ik év april 4ik napján a helyszínen szekott reggeli órákban tartandó közárverési uton végkép eladatni fog.

E helység érdekei közé különösen számítható annak adományos szilárd joga, s minden perekölti tökéletes mentessége, van nagyki-terjedésű erdeje, jó buzatermő földje, rétei, szőlőhegyei, nádlásva, veteményes, szürüs s gyümölcs kertjei; — disziúti ezen jószágot egy nagyszerű, tágas, pinceszékel ellátott két emeletes kastély, mely szint-egy, mint a szükséges gazdasági épületek, legjobb karban vannak.

Ugyaa jövő 1843ik évi april 5, 6, 7 és 8án Török-Bálinton ezen esodtöméghez tartozó juhok, lovak, s sarvasmarhák, gazdasági eszközök, butorok s egyéb ingóságok készpénz letétele mellett áruba fog- nak bocsátatni; továbbá

April 10én Buda fővárosi telekhivatalban a Buda-várbeli Fortunautczában 138ik szám alatt fekvő, s 16,104 fr. 24 kr-ra ezüst pénzben becsült kétemeletes ház; ugyszinte

April 20án Nyitra megyében kebelezett 36,040 for. 45 kr-ra ezüst pénzben becsült Nagy-Bieljezi jószág, mely jó állapotban tartott tiszt-lakkal, és gazdasági épületekkel bir; másnap pedig az abban találtató fundus instructus, s butornemük fognak elkotyveteltetni.

Az adásvevési feltételek, valamint a jószágok s többi holmi állománya s összeírása időközben bármikor megtekinthetők az alábbirt-nál Nagy-Szombatban, — mgos gróf Majláth Károly tömeggondnok urnál Budán a várban Fortunautczában 135. szám alatt; — Pesten Külkey Henrik választmányi tagnál, szelutca Berghofferház 144. sz. alatt; — nemkülönbön Jakovich József táblai és urodalmi ügyész urnál bálványutca Ürményház 183. szám alatt; — Török-Bálinton, és Nagy-Bieljezen pedig a gazdasági tisztviselő uraknál. Költ Nagy-Szombatban az 1842. évi october 20án.

Prileszi Prileszky Ferencz m. k. kir. tanácsos, a tek. dunáninneni kerületi tábla köz. és végrehajtó bírása. 1-4

Körlevél.

mellynek ereje mellett közhirritéteik, hogy Borsod vármegye egri járásában fekvő fehéregyházi Gólyás nevű s 300 néhány hold földből álló pusztá részbirók t. Klobusiczky Agoston urtól t. Scheidl Adolf ur, és hitese Hertl Francziska asszony részükre, mint kimutatott zálog minden rajta találtató gazdasági épületekkel együtt f. 1842. évi december 19ik napja délelőtti óráiban a helyszínen bírói árverés útján elfog adatni. Mire a venni szándékozók ezennel illendően meghivatnak. Költ Miskolcz városában nov. 17. 1842. Bárány Bertalan perbiró és alszolgabíró. 1-3

Haszonbérlet.

Ns hevesmegyei Szarazbói pusztán, mintegy 400 holdnyi egy tagban lévő rész, illó lakházzal s gazdasági épületekkel haszonbérbe adandó, akár jövő újévtől, akár jövő évi Józsefnaptól kezdv. — A feltételek felől értekezhetni Szathmáry Király Pálnál, ns Gömörmegyében — Jánosiban. 2-3

1843diki januar 14kén

határozottan és változatlanul huzatni fog azon

nagy jószág- és pénz-sorsjáték

mellynek nyereségei

a Bécs közelében Neudorf mellett 107dik szám alatti és Alsóausztriában Steinerában 6dik és 8dik sz. alatti

igen szép falusi jószágok,

vagy **335,000** frt v. cz.

terv szerinti váltság.

E sorsjátékban van

24,570 nyerő

a nyereségek pedig összesen

642,480 v. cz. frtra mennek.

A fent kitett nyereségen kívül ezen sorsjáték részvényeseinek jegyei játszani fognak

f. e. december 1ső és 15dik napjain

az 1839diki cs. k. kölesön minden nagy nyereségeire, nemkülönbön az Eszterházy hg-féle sorsjátékra.

Öt sorsjegy vásárlásánál, a különösen kedvező nyereségű **ingyen-jegyekből**, mindaddig, mig ezek elnem fogynak, egy ráadásul fog adatni.

Pollak Dávid

írószobája, Bécsben a belvárosban régi huspiazcon 707. sz. a.

Sorsjegyeket ezen nyereséges sorsjátékra kaphatni Pesten

M. Lueff

illatszárús kereskedésében „Minervához” a hajótűzében. 4-5

1843-ra

a **Regelő, Pesti Divatlap második évi folyamára**

előfizetést az eddigi feltételek szerint, u. m. *egysz évre*: helyben házhordással 10 pfr., postán borítékkal 12 fr.; *felettre*: helyben 5 fr., postán 6 pforintjával minden cs. kir. postahivatal, Erdélyben t. Méhes Sámuel, helyben az alulirt szerkesztőség fogad el.

Ugyan itt megszerezhetők *Garay J. Versei.* n. 8rét 18-20 ívnyi díszkiadásában 2 fr. pp.

A *Regelő szerkesztősége*

(Pest, Leopoldutca 189ik szám

Rottenbillerház 2. emeletb.)

Veszprémből.

Bold főtő Bogdányi Károly veszprémi örkanonok végrendelete következtében annak hát-

ramaradt minden javai u. m. arany és ezüst ékszerei, asztali eszközei, csinos szobabutorai, különféle jobb minéműségű somlai, f.-őrsi, ábra-

hámú ó-borai, lánghi ménesbéli 16-17 markos négy pejlóva 'sat. árverés útján készpénz-fizetés mellett jövő december 12én és következő napjain eladatnak, és a venni szándékozók ezennel meghivatnak. 1-2

Bírói árverési hirdetés.

Kovácsóczy László tbró urnak Pestmegyében Felső-Dabas helység, és ezzel határos inártsi pusztabeli. (Pesttől 4 órányira fekvő) zár alatti ingatlan javai; u. m. belső telkek, kaszáló rétek, szőlők, erdők és szántóföldekben; 200-1200□öllel számított holdakból, és az ezeken fekvő ház, és gazdasági hasznos épületekből álló; egy negyed részben tulajdon ősi, három negyed részben pedig zálogos-birtoka az illető zálogos feltételekkel folyó évi december 28., a helyszínen tartandó árverésen elfognak adatni; ennél fogva az árverésben részt venni kívánók 200 pfr. frt bánatpénzzel ellátva megjelenni kéretnek. — Megjegyeztetvén: hogy a fizetés évnegyedenként előre, négy egyenlő részben, egy

Gabonaár, váltó garasokban.

			Tisztább	Kötés	Rozs	Árpa	Zab	Kukorica	Köles
Pesten	1842. dec. 2án	(pesti mérő)	155-170	110-128	100-108	86-88	60-66	95-102	—
Szegeden	nov. 19k.	(posz. mérő)	80-85	65-70	—	—	40	40	—
Komáromban	—	—	100-110	89-95	—	84	60-62	85-89	50
Baján	—	—	70-83	60-67	—	58	43-44	33-34	45
Nagyszombatban	—	—	110-114	—	—	77-80	66-68	46-50	—
Győrött	—	—	108-120	—	—	88-90	67-70	46-49	90
Pozsonyban	—	—	115-130	—	—	87-93	70-74	54-59	98-100
Mosonyban	—	—	115-152	—	—	88-100	64-74	51-54	94-106
Temesvárott	—	—	80-83	58-60	—	40-44	32-36	32-36	34-36
Sopronyban	—	—	125-145	—	—	100-105	84-88	57-63	98-102
Besztercebányán	—	—	120-130	—	—	80-90	68-80	40-50	85-88
Miskolczon	—	—	78-80	60-65	—	—	38-42	23-25	—

Pénzkelet.

	Bécs, nov. 29én 1842.	p-pénzb
5 pcent statuskötelezv. középára	—	109
4 pcent " " " " " "	—	100 ¹ / ₂
3 pcent " " " " " "	—	77
1834ki statuskölesön (500 frt)	—	712
1839ki " " (250 frt)	—	274
1839ki " " (50 frt)	—	—
Bécsi-bank kötelezv. 2 ¹ / ₂ proct.	—	—
" " " " " " 2 " "	—	—
Bankrésvények darabja	—	1620
Esterházy-sorsszám	—	50 ¹ / ₂

Dunaviz-állás.

Budán dec. 2án. regg. 7' 3" 9" 0 fölött.

Tulajdonos: **Borsos Márton.** — Nyomtatja **Tratner-Károlyi** uriutca 453.